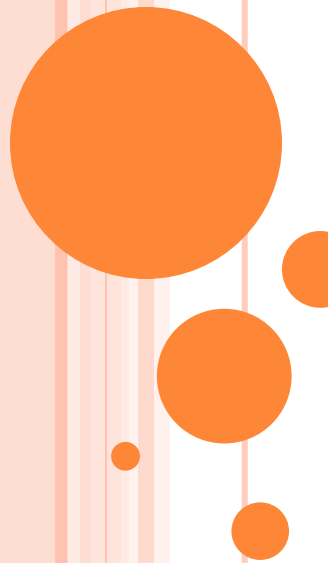

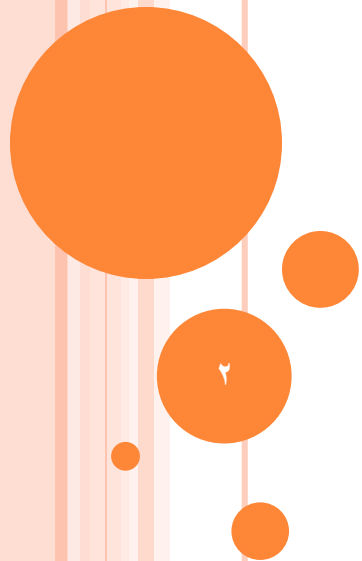
جه خام هستی مطلق

فرآیند آموزش بیمار

Patient Education

T-Samadpour Amlashi

- تعریف یادگیری
- نظریه های یادگیری
- ماهیت یادگیری
- اصول یادگیری
- عوامل مؤثر بر یادگیری

مقدمه

○ با توجه به تغییرات ایجاد شده در حیطه ارائه خدمات بهداشتی استفاده از یک روش سازمان یافته برای آموزش بهداشت ضروری است.

○ پرستار به عنوان آموزش دهنده ← توجه به نیازهای آموزشی

بیمار

خانواده

جامعه

○ آموزش ← یکی از حیطه های اصلی فعالیت پرستاری است

○ آموزش بهداشت برای ارائه خدمات پرستاری اهمیت زیادی دارد. چون بسیاری از رفتارها را می توان با آموزش اصلاح کرد.

آموزش و یادگیری

تعریف یادگیری

■ Learning

■ در فرهنگ لغت: کسب دانش از روی شوق

تعاریف دیگر:

■ کسب دانش، به خاطر سپردن، کسب مهارت یا فن از طریق تمرین، درک کردن و تجربه کردن

■ یادگیری شامل تمام مهارت ها، دانش و معلوماتی است که انسان در طول زندگی خود کسب می کند.

■ گشتالت: کسب بینش جدید یا تغییر در بینش های گذشته

■ هیلگارد و مارکوئیز: یادگیری عبارت است از:

■ **تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه فراگیر مشروط بر این که بر اثر تجربه و بینش حاصل شود و ناشی از عواملی چون رشد طبیعی و فیزیولوژیک نباشد**

ویژگی های مهم این تعریف :

- تغییر
- تغییر نسبتاً پایدار
- تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه
- تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه بر اثر تجربه

تغییر:

- یادگیری منجر به تغییر می شود
- پس از کسب تجربه یادگیری فرد نسبت به قبل از یادگیری دچار حالت جدیدی می شود
- یادگیری شماره تلفن: ساده
- دوچرخه سواری : پیچیده
- باید توجه داشت که هر تغییری یادگیری به حساب نمی آید،
- مثلاً کسی که در یک سانحه رانندگی پاهایش را از دست می دهد تغییر می کند، ولی این تغییر یادگیری به حساب نمی آید.

تغییر نسبتاً پایدار:

○ تغییر باید نسبتاً پایدار باشد

○ تغییراتی از قبیل:

➤ عوامل انگیزشی و هیجانی

➤ **انطباق حسی:** شما به محض وارد شدن به سینما به سختی می توانید صندلی برای نشستن پیدا کنید اما بعد از گذشت چند ثانیه یا دقیقه می توانید همه افرادی که در آنجا نشسته اند را نیز ببینید در واقع شما از حالت قبل از ورود به سینما به حالت دیگری تغییر کرده اید اما این تغییر موقتی و به سبب انطباق حسی است و نمی توان گفت یادگیری صورت گرفته است .

➤ **خستگی:** کسی که در ساعات اولیه روز خوب کار می کند، ولی پس از چند ساعت، به سبب بروز خستگی عملکردش پایین می آید (این یک تغییر است) ولی نسبتاً پایدار نیست، چون با کمی استراحت می تواند کارش را به خوبی انجام دهد. این عوامل به سرعت از بین می روند و یادگیری نیستند.

تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه:

- تغییر در توان رفتاری
- یعنی یک نوع توانایی در فرد ایجاد کند
- تغییر در توانایی نه تغییر در رفتار ظاهری فرد
- گاهی این توانایی ها تا مدتی پنهان می ماند

تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه بر اثر تجربه

○ تغییر باید در اثر تجربه باشد نه عوامل دیگر
عوامل دیگر؟

✓ عوامل انگیزشی

✓ انطباق حسی

✓ خستگی

✓ مصرف داروها

✓ بالغ شدن، پیر شدن،

✓ ورزشیده شدن، نیرومند شدن در اثر ورزش

منظور از تجربه : تاثیر محرک های بیرونی و درونی در یادگیرنده است.

○ محرک های بیرونی : مطالعه، گوش دادن به سخنرانی، زمین خوردن کودک

○ محرک های درونی: فکر کردن در باره یک مطلب

یادگیری به ۲ صورت:

- غیر رسمی (از طریق فعالیت های زندگی)
- رسمی: (که جهت نیل به اهداف خاص طراحی می شود)

➤ غیر رسمی :

۱. هیچ برنامه سازمان یافته ای ندارد
۲. به محض احساس نیاز انجام می شود

I'M TEACHING

درس دادن فقط گفتن نیست

یادگرفتن فقط شنیدن نیست

نظریه های یادگیری

تئوریه‌ها و نظریه‌های یادگیری

- اصولاً هر فعالیتی یک مبنای نظری دارد که منتج از یک سری تحقیقات و تابع یک اصول و شناخت کلیت یافته‌ای است.
- هر شاخه علمی مستقل، از مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و نظریه‌ها تشکیل شده است. استفاده از نظریه‌های یادگیری در آموزش، نقش بسزایی در بهبود فرآیند یادگیری-یاددهی ایفا می‌کند و کمک می‌کند تا بینش ما درباره آموزش و تدریس گسترش یافته و بر مبنای علمی از طرق مختلفی، آموزش موثر و کارآمدتری را ارائه نماییم.

انواع نظریه های یادگیری

۱- نظریه های رفتارگرایی:

الف. نظریه شرطی سازی کلاسیک

ب. نظریه کوشش و خطا

۲. نظریه های شناختی:

الف. نظریه یادگیری گشتالت

ب. نظریه یادگیری معنی دار کلامی

ج. نظریه اجتماعی - شناختی

د. نظریه یادگیری کلمن

نظریه رفتارگرایی

برای روانشناسان رفتارگرا موضوع مهم **رفتار آشکار** موجودات زنده است و پدیده های دیگر روانشناختی مثل احساس ، ادراک یا اندیشه در پرتو رفتار آشکار مورد بحث و بررسی قرار می گیرند.

از این رو روانشناسان رفتارگرا:

یادگیری را کسب رفتارهای مختلف می دانند.

پیروان این نظریه (رفتار گراها) روی حیوانات آزمایش انجام داده و نتایج آن را به انسان تعمیم می دهند. آنها معتقدند که یادگیری در نتیجه پاداش و تنبیه و از طریق کوشش و خطا بدست می آید. اعتقاد به استفاده از عاداتهای قبلی در موقعیت های جدید دارند.

نظریه‌های رفتارگرایی

- رفتارگرایی، دیدگاهی است که می‌گوید رفتار، باید به وسیله‌ی تجارب قابل مشاهده، تبیین شود نه به وسیله‌ی فرآیندهای ذهنی.
- از نظر رفتارگرایان، رفتار آن چیزی است که انجام می‌دهیم و مستقیماً قابل مشاهده است.
- و افکار، احساسات و انگیزه‌ها، موضوع‌های مناسبی برای علم مطالعه رفتار نیستند، زیرا آنها را نمی‌توان مستقیماً مشاهده کرد.

در این مکتب عامل ایجاد کننده رفتار :محیط بیرونی فرد

به این ترتیب اعتقاد بر این است که یادگیری در نتیجه پاداشها و تنبیه هایی بوجود می آید که به دنبال پاسخ موجود زنده نسبت به یک محرک ارائه می شود.

نحوه کسب رفتار در این حالت غالبا با شرطی سازی توجیه می شود.

تئوریهای مکتب رفتارگرایی

تئوریهای معروف این مکتب

۱. نظریه پاولف

۲. نظریه ثرندایک Thorndike

است.

نظریه شرطی شدن کلاسیک پاولوف

- توسط پاولوف در قرن بیستم
- به نظریه پاسخ‌گر، پاولفی یا بازتابی هم مشهور است.
- شرطی شدن کلاسیک به این معنی است که اگر یک محرک بی اثر با یک محرک موثر همراه و چندین بار تکرار شود، از آن پس هرگاه محرک بی اثر قبلی ارائه شود می تواند موجب یک پاسخ شرطی گردد.
- پاسخ غیر شرطی : پاسخ فیزیولوژیک : ترشح بزاق در برابر بوی غذا
- پاسخ شرطی: پاسخی در برابر یک علامت : ترشح بزاق در برابر صدای زنگ
- از روش های شرطی سازی کلاسیک می توان جهت کمک به افراد در جهت رشد واکنش های عاطفی استفاده کرد.
- تشویق بچه ای که از دندانپزشکی می ترسد.

کاربرد آموزشی نظریه پاولف

- ❖ از راه شرطی شدن می توان حالاتی مثل علاقه مندی و بی علاقه‌گی، عشق و نفرت، ترس و شجاعت و مانند اینها را در فراگیر بوجود آورد و موجب پیشرفت و یا عقب ماندگی درسی وی شد.
- ❖ مدرس نباید انتظار داشته باشد که همه فراگیران نسبت به درس پاسخ ها یا واکنش های یکسانی نشان بدهند. بنابراین تعلیم دهنده باید گرایش های سرشتی و انگیزه های فراگیر را نسبت به نوع پاسخ یا محتوای درسی در نظر بگیرد.

نظریه پیوندگرایی ثرندایک

- به اعتقاد ثرندایک اگر برای موجود زنده رابطه بین ارائه یک محرک و پاسخ مربوط به آن رضایت بخش باشد، این رابطه محکم تر می شود و اگر رضایت بخش نباشد، استحکام چنین رابطه ای کاهش می یابد.
- او معتقد بود که، یادگیری از راه کوشش و خطا اتفاق می افتد.
- به طوری که در طول یادگیری، به تدریج پاسخهای نادرست کم می شود و به جای آن پاسخهای درست، ظاهر می شود و در ادامه ی کار به یادگیری منجر می گردد.
- به همین سبب، به روش یادگیری ثرندایک، یادگیری از راه **کوشش و خطا** نام داده اند.

نظریه کوشش و خطا

- ثرندایک، با نشان دادن اینکه محرک‌هایی که بعد از رفتار واقع می‌شوند، بر رفتارهای آینده تأثیر می‌گذارند، از پاولف فراتر رفت.
- او در تعدادی از آزمایش‌هایش، گربه‌ها را در جعبه‌هایی قرار داد که مجبور بودند برای به دست آوردن غذا فرار کنند.
- او مشاهده کرد که به مرور زمان، گربه‌ها یاد گرفتند با تکرار کردن رفتارهایی که به گریختن منجر می‌شود و نه تکرار کردن رفتارهایی که بی‌تأثیر هستند، با سرعت بیشتری از این جعبه‌ها خارج می‌شوند.
- او از این آزمایش و خطا سه قانون زیر را به دست آورد:

○ ادوارد ثرنדיک Thorndike بر اساس پاسخ شرطی ۳ قانون یادگیری را ارائه داد:

➤ قانون آمادگی

➤ قانون تمرین

➤ قانون اثر

قوانین یادگیری

قانون آمادگی :

○ هر فراگیرنده ای باید از لحاظ روانی و ذهنی آمادگی یادگرفتن و انگیزه داشته باشد.

بدون میل به یادگیری:

- نه فرد به جستجوی اطلاعات می پردازد
- نه مربی می تواند مجبور به یادگیری نماید.

○ قبل از یادگیری یادگیرنده باید برای یادگیری برانگیخته شود.

○ مثل آزمایش روی گربه های سیر و گرسنه

قوانین یادگیری قانون تمرین:

براساس قانون تمرین، هر قدر محرکی را که پاسخ رضایت بخش به دنبال دارد، بیشتر تکرار کنیم، رابطه‌ی بین محرک – پاسخ، پایدارتر خواهد بود.

○ ضرب المثل کار نیکو کردن از پر کردن است.

○ تکرار یک عمل سبب انجام کار در وقت کمتر و کیفیت بهتر می شود و در نهایت تبدیل به رفتار می شود.

قوانین یادگیری قانون اثر:

این قانون، اعلام می‌دارد اگر عملی تغییر خشنودکننده‌ای را در محیط به دنبال داشته باشد، احتمال اینکه آن عمل در موقعیت‌های مشابه تکرار شود، افزایش خواهد یافت.

اما اگر رفتاری تغییر ناخوشایندی را در محیط به دنبال داشته باشد، احتمال تکرار آن کاهش می‌یابد.

اگر نتیجه عمل دردناک باشد: ضعیف شدن رابطه
مثل: کتک زدن گربه‌ها

کاربرد این ۳ قانون در یادگیری

○ یاددهنده باید :

- فردی را انتخاب کند که آماده باشد
- علاوه بر آمادگی ذهنی ظرفیت فیزیکی فرد را در نظر بگیرد
- تشویق، امکانات و خدماتی را برای فراگیرنده فراهم کند.

○ فراگیرنده باید :

- فرصت کافی برای تمرین کردن داشته باشد.
- مزایای رفتار یا عمل را از راه آزمون و خطا بشناسد.

کاربرد آموزشی نظریه ترندایک

❖ برنامه ها و مواد درسی باید وابسته و مکمل یکدیگر باشند و چنان تنظیم شوند که علاقه فراگیران را به آموختن برانگیزند و رضایت خاطر آنان را فراهم کنند.

❖ در زمینه یادگیری هر پاسخ مطلوبی را بی درنگ پاداش دهید.

❖ اگر یادگیرنده در مرحله از رشد یا آمادگی قرار نگرفته باشد که بتواند کاری را به طور شایسته و موثر انجام دهد ، هیچ دلیلی ندارد در آموزش آن کار اصرار کنیم

نظریه شرطی شدن فعال (اسکینر)

وقتی شخص درمی یابد که با انجام دادن یک عمل پاداشی دریافت خواهد کرد ، می گوییم با روش شرطی شدن رفتار جدید را فراگرفته است. در اینجا رفتار پیش از محرک یا تقویت کننده واقع می شود ، نه پس از آن. بنابراین بر اثر رفتار است که پاداش حاصل می شود:

- هر وقت امری یا پدیده ای شکل خاصی از رفتار را تقویت کند، احتمال تکرار آن رفتار زیاد می شود. بنابراین در یادگیری باید بین پاسخ و تقویت رابطه برقرار کرد.
- نام اسکینر در روان شناسی مترادف با **برنامه تقویت** است.

تقویت موجب استحکام و دوام رفتار می گردد و عدم تقویت موجب تضعیف رفتار می گردد.

به این ترتیب می توان رفتارهای تازه ای در موجود ایجاد کرد **(تقویت مثبت)** ،

رفتارهای مطلوب را حفظ کرد **(تقویت متناوب)** و

یا این که رفتارهای نامطلوب را تقلیل داد یا از بین برد **(خاموشی)**.

مکتب شناختی (شناخت گرا)

شناخت، آن دسته از فرآیندهای ذهنی است که از طریق آنها اطلاعات دریافت شده به راههای مختلف تغییر می یابند، کدگذاری و درحافظه ذخیره می شوند و برای استفاده های بعدی از حافظه بازیابی می گردند.

از این رو یادگیری برای شناخت گرایان تغییرات حاصل در فرآیندهای درون ذهنی شخص است نه ایجاد تغییر در رفتارهای آشکار او .

طبق این نظریه، یادگیرنده در جریان یادگیری آزادی انتخاب و عمل دارد و بر روی محرک و محیط اثرات متقابل بجا می گذارد

نظریه یادگیری گشتالت (GESTALT)

- ❖ ادراک ذهنی : یک کل سازمان یافته از تعدادی محرک دریافتی با یکدیگر است.
- ❖ یعنی کل، دارای خواص یا ویژگی‌هایی است که در اجزای تشکیل‌دهنده‌ی آن یافت نمی‌شود و از خیلی جهات، تعیین‌کننده‌ی خصوصیات اجزاء است.
- ❖ گشتالت یک واژه آلمانی است و معادل آن را می‌توان به مفاهیمی مثل شکل، الگو، طرح یا سازمان تعبیر کرد.
- ❖ کلاس درس مبتنی بر نظریه‌ی گشتالت را می‌توان به صورت یک رابطه‌ی داد و ستد بین معلمان و شاگردان توصیف کرد.
- ❖ معلم به دانش آموزان کمک می‌کند تا روابط میان امور را درک کنند و تجاربشان را در الگوهای معنی‌دار، سازمان دهند. در نهایت به یک مفهوم یا تجربه‌ی کلی برسند.

از نظر روان شناسی گشتالت، ارگانیسم به موقعیت های کلی پاسخ می دهد نه به اجزاء تشکیل دهنده آن. یعنی ما در حقیقت هر چه را به طور یک **کل** می بینیم ، درک می کنیم.

✓ ماکس ورتایمر

✓ کافکا

✓ کهلر

در نظریه گشتالت گفته می شود که سازمان روانی فرد همیشه تمایل به حرکت در یک جهت یعنی در جهت **گشتالت فوب** یا **سازمانی** می باشد که **مرتب، ساده و ثابت** است. به این مفهوم قانون موازنه یا قانون تعادل نیز گفته می شود.

محققان مکتب شناخت گرایی چنین استدلال می کنند که یادگیری پدیده ای شناختی است و بی نهایت پیچیده تر از آن است که در نظریه رفتارگرایان معرفی شده است.

در مطالعه رفتار انسان باید کل عوامل را در نظر گرفت یعنی انگیزه، وضع مشخص، محیط و پاسخ داده شده را. با در نظر گرفتن این عناصر، رفتار را مطالعه و ارزیابی می کنیم.

کاربرد های آموزشی نظریه گشتالت

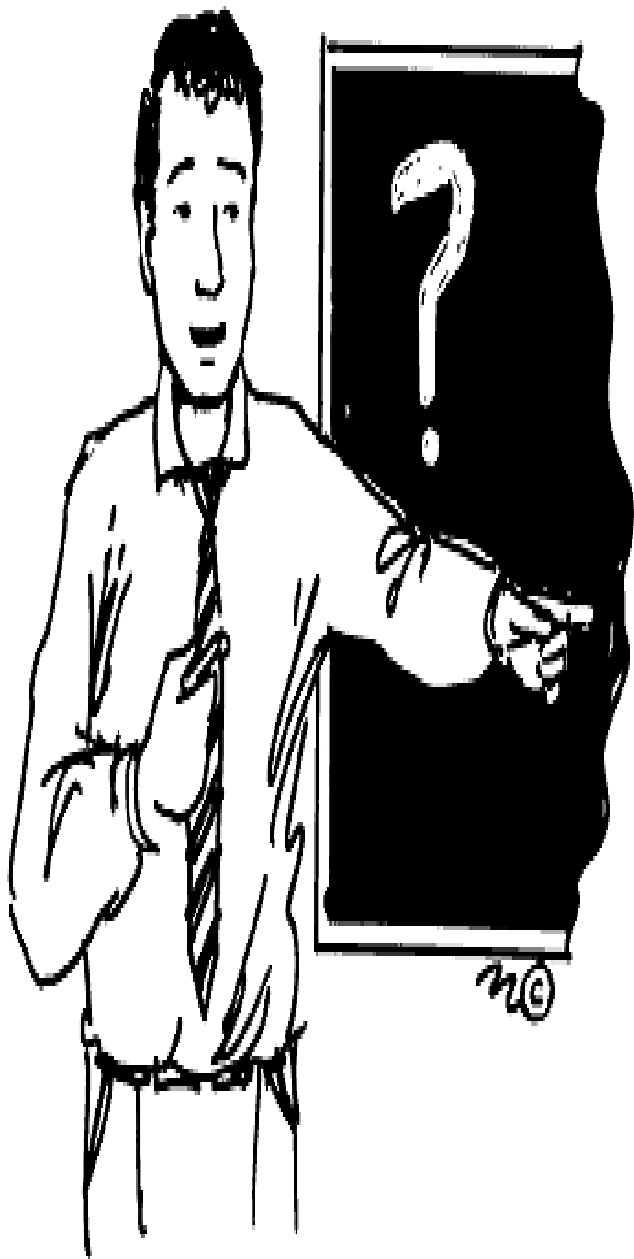
- ✓ قبل از تدریس باید هدف های درسی و آموزشی قابل درک برای فراگیر تعیین شود.
- ✓ عرضه مواد درسی به صورت اصولی و منطقی باید انجام شود .یعنی ابتدا بخش های ساده و بعد به ترتیب بخش های مشکل تر ارائه شوند.
- ✓ قبل از آغاز درس باید کلیات مطالب به نظر فراگیران برسد.
- ✓ برای کسب بینش باید از هر وسیله موثری مثل ترسیم نمودار، چارت، پوستر یا آزمایش های علمی بهره جست.

نظریه رشد شناختی ژان پیاژه

ژان پیاژه (روان شناس سوئیسی)

به عقیده او نخستین وظیفه مربیان و معلمان این است که از توانایی ها و نیازهای شاگردان در هر دور سنی آگاهی داشته باشند و در یادگیری باید به تشخیص و تفاوت رشد شناختی و ادراکی فراگیران توجه کرد.

کاربرد آموزشی نظریه ژان پیاژه

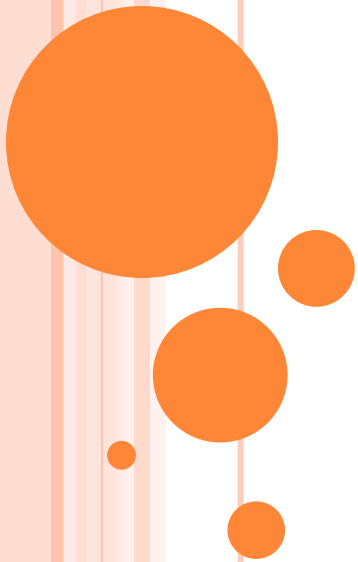
- ✓ طرز فکر و برداشت کودک از مفاهیم با بزرگسالان تفاوت کلی دارد. پیاژه همواره تصریح می کند که اگر به کودک پیش از موقع مفاهیم را بیاموزند، یادگیری او کلامی یا طوطی وار خواهد بود.
- ✓ کودکان در دوره های پیش از دبستان و دبستان با اشیا و لوازم محسوس و عینی بهتر یاد می گیرند و پیشرفت می کنند.
- ✓ برنامه های دوره فعالیت عینی بیش از هر دوره دیگری باید با تجربه های عینی و ملموس همراه باشد و نباید فقط به بیان مفاهیم کلی و غیر تجربی اکتفا شود.

- ✓ برای این که یادگیری به خوبی صورت پذیرد، لازم است میان معلومات موجود فراگیر و مطالبی که باید بیاموزد، اختلاف شایسته ای وجود داشته باشد.
- ✓ آموزش انفرادی بر آموزش جمعی و کلی که در آن یک نوع برنامه برای همه اجرا می شود برتری دارد.

اصول یادگیری

○ اصول یادگیری:

- در موارد زیر یادگیری آسان تر می شود:
- ۱- اگر یادگیری به علت نیاز فراگیران باشد.
- ۲- اگر یادگیرنده به پاداش برسد.
- ۳- اگر یادگیرنده مفاهیم بنیادی را فراگیرد.
- ۴- اگر موارد یادگیری به صورتی جزئی از کل بیان شود.
- ۵- اگر موارد جدید در ارتباط با آموخته های قبلی باشد.
- ۶- اگر یادگیری از آنچه که فراگیرنده فعلاً قادر است انجام دهد شروع شود.
- ۷- اگر موارد یادگیری برای یادگیرنده واضح باشد.
- ۸- اگر یادگیری بلافاصله مورد استفاده قرار گیرد.
- ۹- در یادگیری شرکت فعال یادگیرنده ضروری است.
- ۱۰- برای یادگیری باید آن را با تکرار تقویت نمود

عوامل مؤثر بر یادگیری

- ۱. آمادگی
- ۲. انگیزه و هدف
- ۳. تجارب گذشته ی فرد
- ۴. محیط یادگیری
- ۵. روش تدریس معلم
- ۶. تمرین و تکرار

آمادگی

الف - آمادگی فیزیکی

- عامل مهم در یادگیری
- عدم آمادگی فیزیکی ← بی اثر شدن اقدامات آموزشی

مثال:

- آموزش به فرد دچار تنگی نفس یا درد

ب- آمادگی روحی

- تأثیر بر انگیزه بیمار در یادگیری
- تا بیمار به یادگیری احساس نیاز نکند، یادگیری بی فایده است.
- باید در بیمار احساس نیاز ایجاد کرد.
- برای آمادگی روانی در بیمار باید اقدامات پرستاری خاص صورت گیرد.

○ مثال:

در صورت اضطراب، رفع اضطراب

○ عوامل موثر بر محیط روانی آموزشی:

۱. احترام به شخصیت فرد
۲. آزادی بیان
۳. شرکت در تصمیم گیری و احساس مسئولیت در برنامه ریزی
۴. تعیین اهداف و فعالیت های ارزشیابی

ج - آمادگی تجربی

- اشاره به تجارب قبلی و مشابه یادگیرنده دارد.
- تأثیر بر توانایی یادگیری فرد
- افراد دارای تجربه کم یادگیری مشکلات بیشتری در یادگیری دارند.
- سابقه شکست در یادگیری —————> افزایش مشکل در یادگیری
- آمادگی تجربی و آمادگی روانی ارتباط نزدیک دارند.

۲- انگیزه و هدف

یادگیری معلول انگیزه های متفاوتی است.

۱- یکی از این انگیزه ها که نقش مهمی در جریان یادگیری میل و رغبت شاگرد به آموختن است.

○ برای ایجاد رغبت، لازم نیست موضوعات درسی را به طور تصنعی جالب توجه نشان داد، همین که مطالب و مفاهیم درسی بر اساس نیاز شاگردان تنظیم شده باشد و مسائل اساسی و واقعی آنان را مطرح سازد و به آنان در برخورد با محیط کمک کند، رغبت آنان برانگیخته خواهد شد.

۲- یکی دیگر از عوامل ایجاد انگیزه، هدف است.
مشخص بودن هدف ها، سبب:

۱. هماهنگ فعالیت های معلم و شاگرد می شود
۲. فعالیت های معلم راهبردی تر می شود.
۳. یادگیری فراگیران را عمیق تر و موثرتر می کند.

۳- آموزش ها و تجارب گذشته :

تجارب یک ساختار شناختی ایجاد می کند. یعنی هر مطلب در ذهن یک جای مخصوص می نشیند.

۴- محیط فیزیکی

- گرما
- نور
- سرو صدا
- زمان
- مدت زمان آموزش

۵- روش تدریس معلم:

- روش تدریس معلم در فرایند فعالیت های آموزشی و در نهایت تأثیر آن در روند یادگیری بسیار ضروری و مؤثر است .

۶- تمرین و تکرار

- تاثیر تمرین در فرایند یادگیری و حیطه های مختلف آن خصوصا "در حیطه روانی - حرکتی انکار ناپذیر است.
- اما این نکته را باید در نظر گرفت که کیفیت اجرای تمرین ، مقدار و زمان آن نقش بسیار مهمی در تثبیت یا عدم تثبیت رفتار دارد.
- شرایط تکرار و تمرین:
- منظم و مرتب .
- طول دوره های آن مناسب باشد.
- در شرایط واقعی و طبیعی انجام گیرد.
- باید بلافاصله از نتیجه تمرین و کارکرد خود مطلع شود.
- نباید بیش از حد طولانی و خسته کننده باشد.

بیمار، انسانی است که دچار اختلال در فرآیند سلامتی خود شده است و نقش پرستار به عنوان **آموزش دهنده** این است که با استفاده از فرآیند آموزش به بیمار و خانواده وی درباره بیماری و مسائل مربوط به آن اطلاعات لازم را ارائه کند، مهارت ها را یاد دهد و تغییر نگرش ایجاد کند.

○ اهداف آموزش به بیمار:

○ حفظ و ارتقاء سلامتی و پیشگیری از بیماری

○ بازگشت به سلامتی

○ سازگاری با اختلال در عملکرد

یادمان باشد عدم فهم صحیح بیمار مسئله شایعی است!!

بیماران یاد می گیرند وقتی که:

✓ احساس کنند در فرایند آموزش - یادگیری مشارکت فعالی دارند.

✓ آنچه را که نیاز دارند، به آنها آموزش می دهند.

✓ به آنها فرصت داده می شود ایده ها، عقاید و نگرانی های خود را ابراز کنند

✓ به آنها فرصت داده می شود خودشان را بررسی کنند. به آنان زمان می دهند تا

آنچه را که اشتباه انجام می دهند یا فراموش می کنند به یاد بیاورند و با روش صحیح انجام دهند.

✓ بین آنها و تیم درمانی اعتماد و احترام وجود داشته باشد.

✓ می فهمند پرستاران به تنهایی تصمیم نمی گیرند و نقش حمایتی شان را در کنار

نقش آموزشی خود اجرا می کنند.

اهداف آموزشی

- ابتدا باید حیطه های مختلف یادگیری را بشناسیم و سپس اهداف آموزش بیمار را در این حیطه ها طبقه بندی کنیم.
- اهداف آموزشی در حیطه های مختلف یادگیری
- یادگیری در سه حیطه انجام می گیرد.
- هر موضوعی که باید آموخته شود، ممکن است شامل تمام حیطه ها یا فقط مربوط به یک حیطه باشد.

طبقه بندی حیطه ها و سطوح یادگیری

طبقه بندی بنیامین بلوم Bloom و همکاران

○ شناختی Cognitive domain (دانشی)

○ عاطفی Affective domain (نگرشی)

○ روانی-حرکتی Psychomotor domain (مهارتی)

حیطه های یادگیری

طبقه بندی اهداف آموزشی از نظر بنیامین بلوم

حیطه شناختی (دانش):

شامل حفظ و بخاطر آوردن دانش و اطلاعات جدید در مغز می گردد.
یادگیری مطلب و یافتن شناخت در این آموزش به پیدایش توانائی های
ذهنی منتهی می شود.

(مددجو چگونگی تاثیر نمک بر فشار خون را بیان می کند)

○ یادگیری در حیطه شناختی مستلزم فعالیت های ذهنی و عقلانی است
نظیر محتوای مربوط به دروس ریاضی، تاریخ، ادبیات و عامل
فهمیدن نقش اصلی را دارد وقتی انسان چیزی را می بیند و درک می
کند به شناخت می رسد.

○ مثال: فراگیر بتواند مراحل برنامه ریزی آموزشی را توضیح دهد.

حیطه عاطفی (انگیزش):

مربوط به اهدافی می شود که محتوای مربوط به آنها جنبه ایجاد و یا تغییر نگرش، بطور کلی طرز فکر و ارزش ها را دارد.
نظیر دروس بینش دینی، اخلاق، علوم اجتماعی.

حیطه عاطفی تأثیر حیطه شناختی در ذهن انسان است .
پایه و اساس عملکرد صحیح یا نگرش مناسب، داشتن یک حیطه شناختی مناسب است . مثل رعایت علائم راهنمایی و رانندگی .

○ مثال: فراگیر بتواند در مباحث علمی از لزوم برنامه ریزی در برنامه های آموزشی دفاع کند.

○ مددجو پس از انجام فیزیوتراپی ، پیدایش دلگرمی و قوت قلب مجدد را اظهار کند.

○ موقعی که عواطف انسان تحریک می شود، انسان دقیق می شود. اگر کاری کنیم در کسی دقت و توجه ایجاد شود وارد حوزه عاطفی او شده ایم .
ارزشیابی این حیطه براحتی صورت نمی گیرد. مستلزم مراقبت و مشاهده طولانی است

❖ **حیطه روانی حرکتی (مهارت های عملی):**

- ❖ محتوای مربوط به اهداف این حیطه، اختصاص به آموزش مهارت ها دارد.
- ❖ یادگیری در این حیطه تغییری است که در پی کسب یک مهارت فیزیکی رخ داده است .
- مثلاً: مددجو نحوه تعویض پانسمان را با استفاده از روش تمیز نشان دهد .
- مددجو بتواند برای یک موضوع مشخص سلامت، برنامه ریزی آموزشی انجام دهد.
- ❖ این حیطه اختصاص به مهارتهایی دارد که نیازمند همکاری و هماهنگی اعصاب و ماهیچه ها است. و با دو حیطه دیگر ارتباط دارد.
- ❖ مهارت در انجام یک فعالیت عملی مستلزم شناخت و علاقه نسبت به آن کار است .
- ❖ سه حیطه یاد شده مستقل از یکدیگر نبوده و با یکدیگر مرزهای مشترکی دارند مثلاً هنگام مطالعه ریاضیات هیچ تضمینی وجود ندارد که نظر و نگرش شخص فراگیر نسبت به ریاضیات تغییر نکند.
- ❖ در فعالیت آموزشی به هیچ وجه نمی توان مرز مشخصی بین این سه حیطه برقرار کرد ولی بعضی رفتارها بیشتر جنبه شناختی دارند تا عاطفی و یا ...
- ❖ به منظور ایجاد یا تغییر در نگرش و طرز تلقی ، ساخت ارزش افراد بایستی از محتواها استفاده شود که مطالعه و درک آنها نیازمند فعالیت های ذهنی و عقلانی است.

حیطه شناختی (دانش):

- دانش و معلومات، توانایی ها و مهارت های ذهنی را دربرمی گیرد.
- با فعالیت های ذهنی و فکری و آنچه که فراگیرنده باید بداند، سرو کار دارد.

○ از آسان به مشکل در ۶ سطح طبقه بندی می شوند:

۱. آگاهی
۲. درک و فهم
۳. کاربرد یا بکار بستن
۴. تجزیه و تحلیل
۵. ترکیب (آفرینندگی)
۶. ارزشیابی (قضاوت)

حیطه شناختی (دانش) ۱- آگاهی :

knowledge

کسب یا به خاطر آوردن آنچه فراگیر قبلاً آموخته است در این حیطه قرار می گیرد

○ پایین ترین سطح حیطه شناختی

○ شامل یادآوری:

۱. بازخوانی

۲. بازشناسی

نمونه افعال رفتاری:

○ **نام بردن**

○ **بیان کردن**

○ **فهرست کردن**

آگاهی (دانش) KNOWLEDGE

- پایین ترین سطح یادگیری
- مستلزم توانایی بخاطر سپردن مطالب و بیاد آوری آنهاست بدون هر گونه تغییری . یادگیری در این سطح صرفاً جنبه حفظی داشته (بیشتر با حافظه سر و کار دارد) و شامل به خاطر سپردن و بیادآوری نام ها ، آدرس ها ، شماره تلفن ها ، جداول و ...
- علل اسهال را نام ببرد
- نشانه های بیماری اولسر پپتیک را نام ببرد
- تعداد گروه های غذایی را بگوید
- فعل های رفتاری: تکرار کردن-فهرست کردن-بیان کردن

حیطه شناختی ۲- درک و فهم COMPREHENSION

یادگیری در حد ادراک، مستلزم توانایی بخاطر سپردن و درک مطالب و ارائه آنها با عبارات و جملاتی است که خود شخص می سازد (توانایی پی بردن به یک مطلب و بیان آن با جملاتی که خود شخص می سازد)

- توانایی خواندن نقشه، توانایی ترجمه شعر
- علل اهمیت پیشگیری از ابتلا به ویروس ایدز را توضیح دهد
- مفهوم بهداشت و فعالیت های اصلی بهداشتی را شرح دهد
- نمونه افعال رفتاری:

خلاصه کردن

ترجمه کردن

تفسیر کردن به زبان خود

شرح دادن

تخمین زدن

حیطه شناختی ۳- کاربرد یا بکار بستن APPLICATION

- توانایی به کاربردن آموخته ها در موقعیت های جدید و واقعی.
- یادگیری درحد کاربرد، مستلزم توانایی به کار بستن مفاهیم کلی ، اصول، فرمول ها، روش ها و دستور العمل هاست در شرایط خاص و معین نظیر حل مسائل ریاضی
- نمونه فعل رفتاری:
- محاسبه کردن
- طبقه بندی کردن
- تغییر دادن
- کنترل کردن
- اندازه گیری کردن

- یادگیری کاربردی، وارد سطح بالاتری از یادگیری می‌شود به این ترتیب فرد یادگیرنده از سطح معمولی و ابتدایی آموختن فراتر می‌رود و می‌تواند آنچه را که آموخته است در عمل پیاده کند و خود به آزمون آموخته‌هایش بپردازد.
- در این مرحله آموزش از حد نظری و تئوریک، وارد فاز کاربرد و عمل می‌شود.
- تکالیفی نظیر رسم نمودارها، انجام پروژه‌ها، انجام آزمایشات علمی و غیره، به ارزشیابی سطح یادگیری کاربرد کمک می‌کنند.
- مثال: دانش آموز قادر باشد معادلات دو مجهولی را حل کند

- مسئله یا سؤال در سطح کاربرد باید:
- الف- در قالب یک موقعیت فرضی طرح شود.
- ب- از مواد و مطالبی ترکیب شده باشد که فراگیر در گذشته با آنها تماس نداشته است.
- ج- از مسائلی باشد که فراگیر آنها را می شناسد، اما به شکلی است که وی قبلاً درباره آنها فکر نکرده است.
- نمونه هدفهای رفتاری سطح کاربرد عبارتند از:
- تغییر دهد- نمایش دهد- محاسبه کند- کشف کند- اندازه گیری کند- کنترل کند.
- مثال: کلمات ایثار و خردمند را در یک جمله به کار برد.
- چهار جهت اصلی مدرسه خود را با کشیدن یک نقشه مشخص کند.

حیطه شناختی ۴- تجزیه و تحلیل: ANALYSIS

- یادگیری در این سطح مستلزم توانایی تجزیه و خرد کردن مطالب است به اجزای تشکیل دهنده آنها و مشخص کردن روابط میان اجزاء. مثلاً: انگیزه حمله عراق به ایران را توضیح دهید. درگیری با سه نوع تحلیل (شناسایی انگیزه ، دلایل و علل بروز یک رویداد)، (دست یابی به یک نتیجه گیری)، (تجزیه و تحلیل به منظور پذیرفتن یک نتیجه گیری) .

○ بررسی رژیم غذایی متعادل و متناسب با ساختار جغرافیایی یک منطقه

○ فراگیر بتواند فهرستی از مشکلات بهداشتی منطقه را تهیه نماید

○ نمونه افعال :

تجزیه کردن

استنباط کردن

ارتباط دادن

مقایسه کردن

بحث کردن

حیطه شناختی ۵- ترکیب (آفرینندگی): SYNTHESIS

- قدرت ترکیب مطالب و ساخت مطلب جدید
- توانایی قرار دادن اجزا و عناصر جدا شده در کنار هم و تشکیل یک کل جدید
- مثال : تدوین مقاله ای درباره موضوع خاص . یا نوشتن یک انشاء ، نگارش کتاب (راه حل ارائه دهد ، پیش بینی کند ، اثر و عقیده تازه عرضه کند).
- توانایی ارائه راه حل های جدید-تولید شیوه ای نوین
- فراگیر بتواند درمورد عوامل موثر در بهبود کیفیت فعالیت های یک برنامه بهداشتی پیشنهاداتی ارائه نماید.
- فراگیر بتواند روش مراقبت از کودکی که دچار بیماری آسم است را با توجه به مشکلات طبی روانی و رشد بیان کند و روش موثر را ارائه دهد.
- مثال:
- نوشتن یک نامه
- نگارش مقاله
- تألیف کتاب
- طرح دادن

○ تفاوت حل مسئله یا مشکل در سطح ترکیب در رابطه با حل مسئله در سطح کاربرد : اولاً معمولاً یک راه حل وجود داشته، یا راه حل ما بسیار محدود هستند. ثانیاً راه حل و پاسخ از قبل مشخص است نظیر مسائل ریاضی. ولی در سطح ترکیب راه حل ها نه محدود هستند، نه از قبل مشخص.

حیطه شناختی ۶- ارزشیابی (قضاوت):

EVALUATION AND JUDGEMENT

- عالی ترین سطح حیطه شناختی
 - در این مرحله می تواند به قضاوت پیرامون واقعیت ها بپردازد.
 - آخرین و بالاترین سطح است . یادگیری در این حد مستلزم توانایی نقد آثار و نظریات است با استفاده از معیارهای درونی (مشخص) و بیرونی (علمی و عینی).
 - داوری آگاهانه درباره ارزش کارها، اندیشه ها، راه حل ها و روش ها و غیره بر اساس معیاری (مشخص). کتابی که توسط فرد در سطح ترکیب نوشته شده را در این سطح مورد نقد و بررسی قرار گیرد.
 - مثال: انتخاب یک راه حل از راه حل های مختلف
 - بهترین راه را برای مبارزه با ویروس آنفلوآنزا بیاورد
 - درمورد موثر بودن داروی خاصی قضاوت نموده و برای آن دلیل بیاورد
 - فهرست مشکلات بیمار را ارزیابی نماید
 - بهترین راه را برای مبارزه با مالاریا شرح دهد.
 - در مورد مؤثر بودن یک داروی خاص قضاوت کند و برای آن دلیل بیاورد.
 - دانشجو قادر باشد برای مهار سلولهای سرطانی، یک داروی شیمیایی جدید بسازید.
- نمونه افعال:

○ ارزیابی کردن، نتیجه گیری کردن، قضاوت کردن، نقد و بررسی کردن، تجدید نظر کردن

جدول ۱. طبقه‌بندی دوبعدی اندرسون - کراتول

بعد دانش				بعد شناختی
قرائن‌الخطی	روندی	مفهومی	امور واقعی	
تمییز	به یاد آوردن	تشخیص	فهرست کردن	به یاد آوردن
پیش‌بینی	تصویر	دسته‌بندی	خلاصه کردن	فهمیدن
استفاده	انجام	فراهم کردن	پاسخ دادن	به کار بستن
بازسازی	کامل کردن	تمییز دادن	انتخاب	تحلیل
منعکس کردن	قدردانی کردن	تعمین	بررسی	ارزشیابی
خلق کردن	طراحی	گردآوری	تولید	آفریدن

به یاد آوردن

بازخاطر

مثال: خطایابی نام عناصر از تصویر

بازخوانی

مثال: یادآوری تاریخ جنگ های جهانی

فهمیدن

تفسیر کردن، معنی کردن، ترجمه کردن

مثال: توضیح رنگ قرمز به زبان ساده

مثال: آوردن

مثال: پس از تشریح کتان ظهور نام چند کتان شهر را بیان کند

طبقه بندی کردن

مثال: طبقه بندی جانوران با مشاهده و توصیف

تحلیل کردن

مثال: تحلیل کردن یک فیلم، یک داستان یا یک مقاله تاریخی

استنباط کردن

مثال: استنباط اصول دینپوی از مطالعه اثر یادگیری رنگ زبان فارسی

مقایسه کردن

مثال: توانایی فهم تفاوت بین گروه های جانوری، تفاوت ملل ها و...

آیین کردن

مثال: بیان علت های تفاوت های نژادی

به کار بستن

انبره کردن

مثال: تقسیم یک عدد صحیح چند رقمی بر یک عدد صحیح چندرقمی دیگر

نمود استفاده توان دانش

مثال: استفاده از تقسیم در حل یک مسئله

حیطه عاطفی

- اهداف مرتبط با احساسات، نگرش ها، طرز تلقی، عواطف، علائق و ارزش ها
- علاقه بیمار درارتباط با آموزش به بیمار
- انگیزه رفتار(مراقبت)
- ایجاد تعهد در بیمار
- این اهداف بیشتر به تاثیر بر نگرش ها عواطف و حالات درونی توجه دارد

حیطه عاطفی (انگیزش)

مراحل حیطه عاطفی

- ۱- توجه و دریافت کردن: توجه کردن یا حساسیت نسبت به یک موضوع با دقت گوش دادن، سؤال کردن
- ۲- پاسخ دادن: مشارکت فعالانه و نشان دادن واکنش او نسبت به موضوع مورد نظر : پیروی کردن، استقبال کردن
- ۳- ارزش گذاری: پذیرش ارزش مورد نظر و احساس تعهد نسبت به آن: حمایت کردن، انکار کردن
- ۴- سازماندهی ارزش ها: ارزش جدید را با ارزشهای قبلی خود ارتباط دهد و سازماندهی کند: نظریه دادن، سازماندهی کردن
- ۵- تبلور ارزش ها در شخصیت: ارزش مورد نظر در رفتار فرد انعکاس دائمی دارد: دانشجویی که به این مرحله رسیده هرگز تقلب نمی کند.

سطوح یادگیری در حیطه عاطفی

- توجه و دریافت
- پاسخ دهی
- ارزش گذاری
- سازمان دهی ارزش ها
- تبلور ارزش ها در شخصیت

توجه و دریافت

RECEIVING (مواجهه با موضوع)

- در این مرحله فراگیر را با موضوع یا مسئله مورد نظر از طرق مختلف مواجه می سازند. این کار ممکن است بطور کتبی، شفاهی، نمایش فیلم، تئاتر و راههای دیگر انجام پذیرد.
- مثال : مطرح کردن شعر یا داستان اخلاقی در کتابهای درسی.
- تماشای بازی والیبال برای اولین بار (جلب توجه فراگیر به نحوی به پدیده مورد نظر).
- جلب، حفظ و هدایت توجه فراگیر به فعالیت آموزشی
- که باعث علاقه به فعالیت های آموزشی و دستیابی به سطوح بالاتر یادگیری می شود
- پاسخ این سوال که فراگیر را متوجه چه مسائلی کنیم
- فهرستی از نکات بهداشت فردی آماده کند
- پایین ترین سطح یادگیری

پاسخ دهی RESPONDING

- پاسخ دادن نسبت به موضوعی به آن توجه داده شده
- واکنش و ابراز علاقه به یک موضوع
- در این مرحله فراگیر نسبت به طرز فکر و ارزش مورد نظر از خود عکس العمل های مختلف نشان می دهد .
- بعنوان مثال، نه تنها نسبت به بروز رفتار مورد نظر از خود بی میلی و مخالفتی نشان نمی دهد بلکه ممکن است نوعی خوشنودی و رضایت خاطر نسبت به بروز رفتار نیز در او مشاهده شود. پس از اجرای مرحله مواجهه، چنانچه پی گیری تربیتی صورت نگیرد ممکن است فراگیر بسیار دیر به مرحله پاسخ دادن برسد و یا هرگز نرسد.
- آیا نسبت به خطری که متوجه اوست و به آن توجه داده شده عکس العمل نشان می دهد
- باید ارزیابی نسبت به موضوع واکنش های یادگیرنده صورت گیرد
- تمایل فرد به رعایت موارد بهداشتی
- صحبت کردن در مورد اهمیت رعایت بهداشت

ارزش گذاری

VALUING

- واکنش فرد با رضایت همراه است و پشتوانه عاطفی قویتر و پایداری از سطوح قبلی دارد
- ، ارزش مورد نظر از طرف فراگیر پذیرفته می شود و سرانجام نسبت به آن نوعی تعهد در او ایجاد می شود. بنابراین طبیعی است که بروز رفتار مورد نظر در این مرحله از مراحل پیشین عمیق تر، درونی تر و پایداری تر است
- در این سطح شخص تصور می کند انجام رفتارها دارای ارزش است و خود باید نسبت به آن تعهد داشته باشد
- همچنین دیگران را راهنمایی و تشویق به انجام رفتارهایی که خود انجام می دهد می کند
- راهنمایی دیگران برای رعایت ارائه نکات بهداشتی

سازمان دهی ارزشها

ORGANIZATION

- در این مرحله فراگیر که در مرحله قبل به پذیرش ارزش مورد نظر پرداخته است آن را در ساخت ارزشی خود سازماندهی می کند. به عبارت دیگر جای مناسبی را در میان ارزشهای قبل خود برای ارزش جدید دست و پا می کند. مثلاً شخص در قفسه یا کمد خود وسایل منقول و کوچک خود را به ترتیب از گرانبهاترین تا کم ارزش ترین از بالا به پایین در طبقات قفسه قرار دهد. او مثلاً جواهرات را در بالاترین و خودکار خود را در پایین ترین طبقه قرار می دهد.
- برای رعایت بهداشت، برنامه ریزی و زمان اختصاص می دهد
- به نحوی که جزو فعالیتهای روزمره زندگی اوست

تبلور ارزش در شخصیت

CHARACTERATION BY A VALUE

○ آخرین مرحله

○ در این مرحله که آخرین مرحله ایجاد و یا تغییر نگرش، طرز فکر و ارزش تلقی می شود فراگیر به جایی رسیده است که ارزش مورد نظر در رفتار او انعکاس دائمی دارد. در حالی که برای بروز رفتار مراقب و پلیسی مورد نیاز نیست.

○ یک دانشجو که به این مرحله رسیده است هرگز در جلسه امتحان دست به تقلب نخواهد زد و یا راننده هرگز چراغ قرمز را پشت سر نخواهد گذاشت، خواه نیم روز باشد خواه نیمه شب .

○ رسیدن به این سطح مستلزم رعایت سطح پایین این حیطه است

○ و همچنین اهداف آموزشی حیطه شناختی

○ رعایت تکنیک استریل به هنگام تعویض پانسمان توسط بهیار اگر سرپرستار در بخش حضور نداشته باشد

حیطه روانی حرکتی

- اهداف این حیطه مربوط به حرکات و اعمال ماهرانه که نیازمند فعالیت‌های توأم بدنی و روانی است
- نحوه تزریق یک آمپول-تهیه پودر او آر اس توسط مادر کودک
- یادگیری و هدف‌های آموزشی در این حیطه عناصری از حیطه‌های شناختی و عاطفی را در خود دارند و قابل تفکیک از آنها نیستند

حیطه روانی حرکتی (مهارت های عملی)

○ انجام آنها نیاز به همکاری اعصاب و ماهیچه دارد. مداخله فکر و جسم
مراحل:

۱- آمادگی و تقلید

۳- اجرای مستقل

۴- سرعت و دقت

۵- هماهنگی حرکات

۶- عادی شدن

مشاهده

آمادگی و تقلید

READINESS AND IMITATION

فراگیر با مشاهده رفتار مربی خود به ترتیب و توالی اعمال، رابطه بین آنها و سرانجام رفتار نهایی پی می برد

برای اندازه گیری فشارخون

نیازمند پیش نیاز و آگاهی از مکانیسم فشارخون (شناختی) ابزار و وسایل (شناختی) علاقه و تمایل به انجام این کار (عاطفی) ضروری است

اجرای مستقل

INDEPENDENT PERFORMANCE

- بدون کمک همراه و مستقل کار را انجام می دهد
- فراگیری که بتواند بدون کمک مربی در محدوده دو دقیقه با گلوکومتر قند خون بیمار را چک کند
- در این مرحله مربی رفتار فراگیر را مشاهده و اشتباهات او را پیدا کرده و نحوه انجام صحیح را به او یاد می دهد

سرعت و دقت

ACCELERATION AND ACCURACY

○ با راهنمایی و تکرار و تمرین مهارت را با سرعت و دقت بیشتری انجام می دهد.

هماهنگی حرکات

COORDINATION OF ACTION

- اجرا هماهنگ مجموعه اعمال با رعایت توالی رفتار
- فراگیر توانایی انجام چندین حرکت را کسب کرده

عادی شدن NORMALITY

- فراگیر با تسلط کامل و به طور خودکار به انجام دادن دقیق و موزون فعالیت عادت می کند
- نیازی به فکر کردن درباره هماهنگی تنظیم و یا توالی فعالیت ندارد
- کنترل دقیق فشارخون با رعایت تمام نکات و دقت کافی بدون اینکه نیاز به فکر کردن داشته باشد

نمونه فعل های روانی حرکتی:

○ اندازه گرفتن

○ طرح ریزی کردن

○ مخلوط کردن

○ مرتب کردن

○ وزن کردن

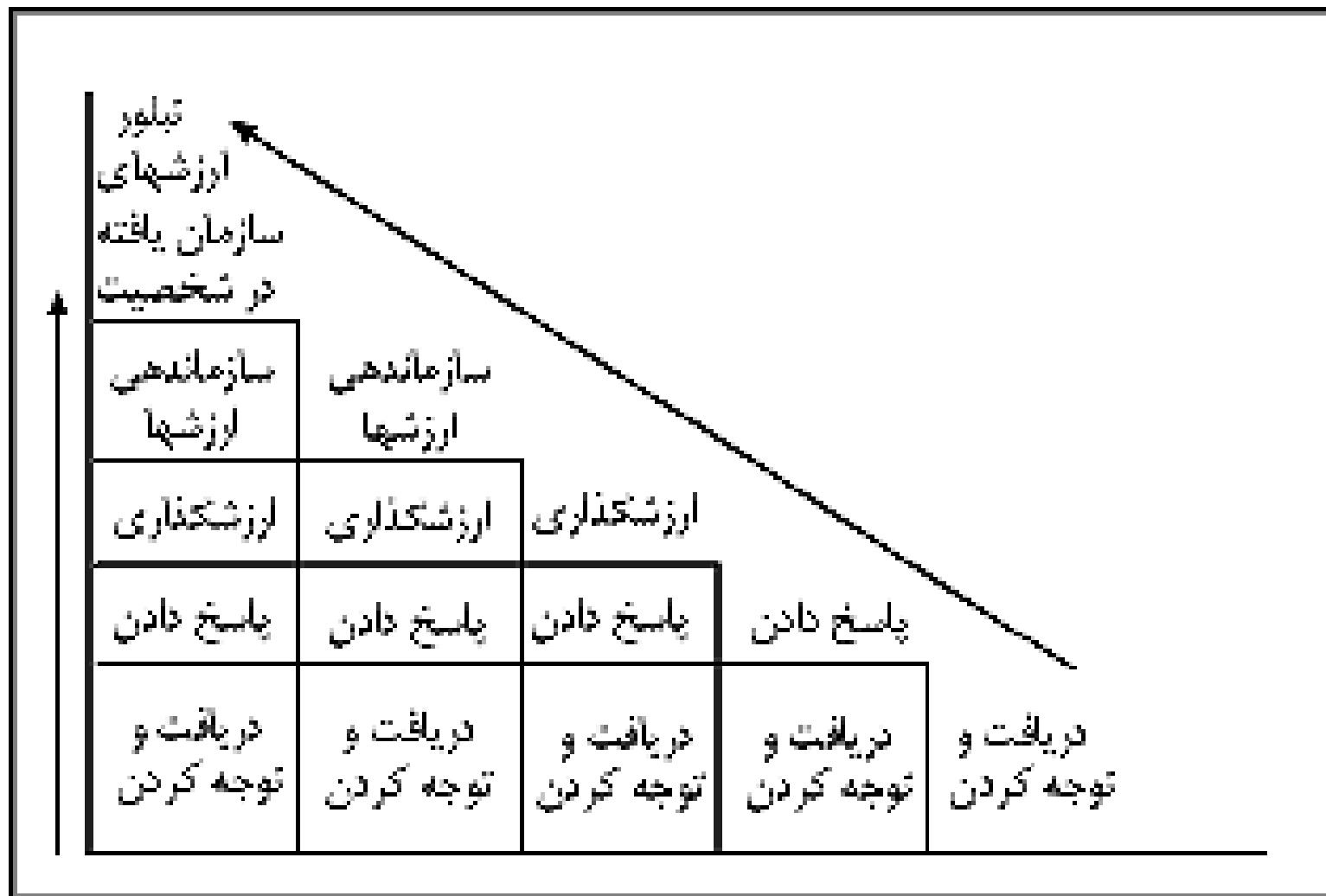

سطوح مختلف اهداف آموزشی در حیطه شناختی

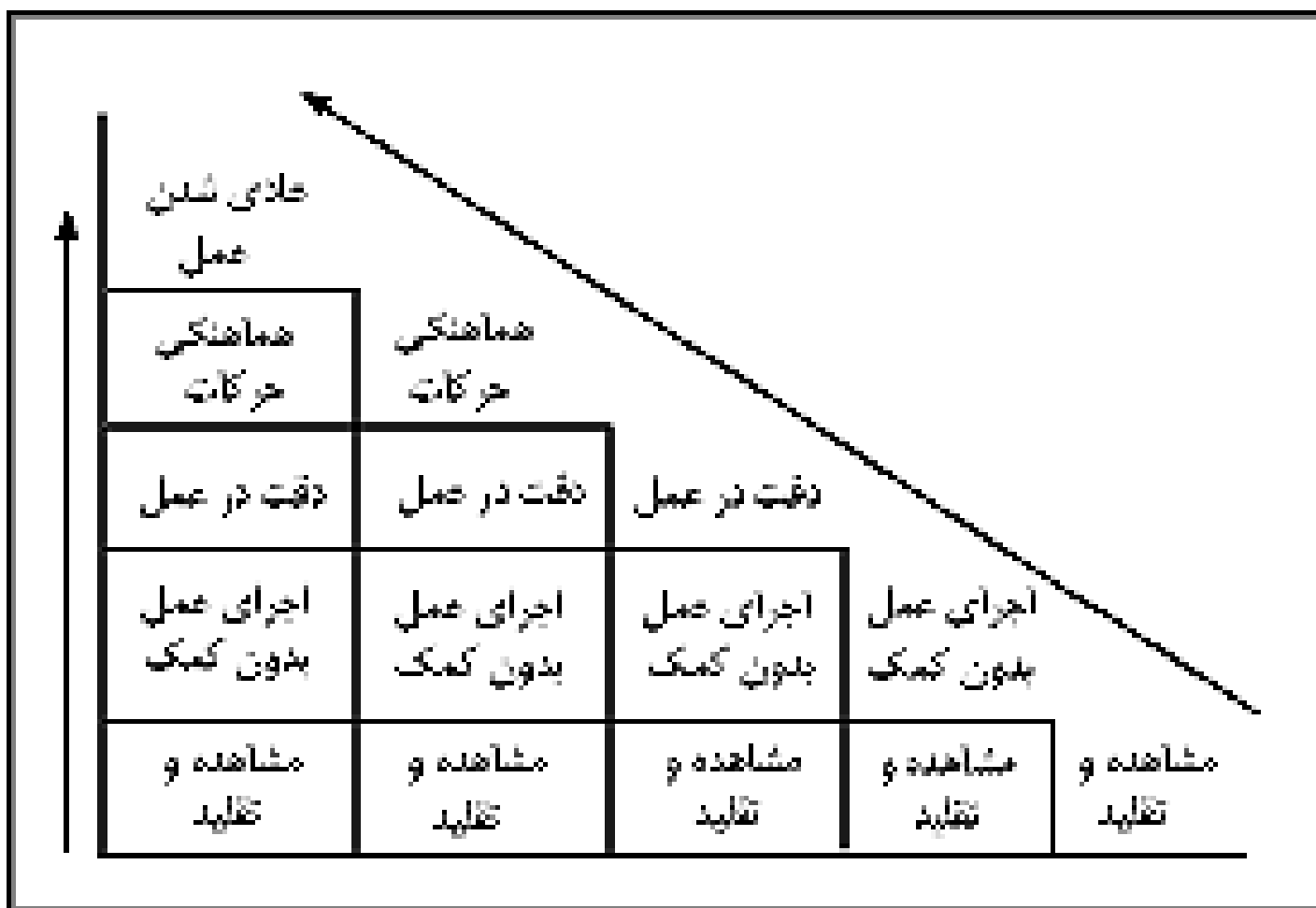
ارزشیابی و قضاوت					
ترکیب	ترکیب				
تحلیل	تحلیل	تحلیل			
بکار بستن	بکار بستن	بکار بستن	بکار بستن		
فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن	
دانش	دانش	دانش	دانش	دانش	دانش

سطوح مختلف اهداف آموزشي در حيطه عاطفي

سطوح مختلف اهداف آموزشي در حيطه رواني حرکتي

آموزش

- به هرگونه فعالیت از پیش تعیین شده و طرح ریزی شده که هدف آن ایجاد یادگیری در یادگیرندگان است
- آموزش عبارت است از فعالیت هایی که به منظور ایجاد یادگیری در یادگیرنده از جانب مربی طرح ریزی می شود و بین یاددهنده و یادگیرنده به صورت کنش متقابل اجتماعی جریان می یابد
- برای آموزش دو شرط:
- اهداف آموزشی
- برنامه ریزی برای رسیدن به این اهداف لازم است.

- اجزای فرآیند آموزش:
- آموزش دهنده (مربی)
- آموزش گیرنده (فراگیر)
- محتوای آموزش (کتاب درسی)
- یادگیری

اجزاء اصلی فرآیند آموزش

آموزش گیرنده
(دانشجو)

آموزش دهنده
(مربی)

محتوای آموزشی

کتاب درسی

فرآیند آموزش بیمار

○ گام ها:

- برنامه ریزی درسی یا آموزشی
- تدوین هدف کلی آموزشی
- تحلیل آموزشی
- تشخیص ویژگی های فراگیر
- تدوین هدفهای جزئی و رفتاری
- انتخاب محتوای درس
- شیوه های تدریس
- نظام ارزشیابی

برنامه ریزی درسی یا آموزشی

- طراحی برنامه درسی (موضوع آموزش)
- تهیه مواد و وسایل برنامه درسی
- اجرای برنامه درسی
- ارزشیابی و اصلاح برنامه درسی

طراحی (برنامه ریزی) آموزش

برنامه آموزشی فرآیندی است که توسط آن معلم تصمیم می گیرد که :

- چه چیزی را آموزش دهد
- چگونه آن را آموزش دهد
- چگونه تعیین کند که دانش آموزان در یادگیری موفق بوده اند.

طراحی آموزشی یعنی :

انتخاب، تولید و برنامه ریزی فعالیت هایی که به یادگیرندگان در یادگیری کمک می کند.

طراحی (برنامه ریزی) آموزش

- اجرای هر برنامه آموزشی به طرح ریزی قبلی احتیاج دارد.
- اگر طرح ریزی مناسب نباشد: برنامه به طور مطلوب اجرا نمی شود.
- رسیدن به هدف برنامه نیاز به طرح ریزی مناسب دارد.

هر برنامه آموزشی باید ۴ موضوع را توصیف نماید:

۱- موضوع آموزش

۲- روش آموزش

۳- ترتیب زمانی آموزش

۴- ابزار ارزشیابی میزان دستیابی به

هدف

برنامه ریزی آموزشی

علوم تربیتی

کتاب
الکترونیکی

الگوهای طراحی آموزشی

برای طراحی آموزشی الگوهای مختلفی وجود دارد.

انواع الگوهای طراحی منظم آموزشی:

۱. الگوی طراحی آموزشی دانشگاه ایندیانا
۲. الگوی طراحی آموزشی بر اساس عوامل ۴ گانه
۳. الگوی طرح درس سالانه
۴. الگوی طرح درس روزانه

الگوی طراحی آموزشی دانشگاه ایندیانا

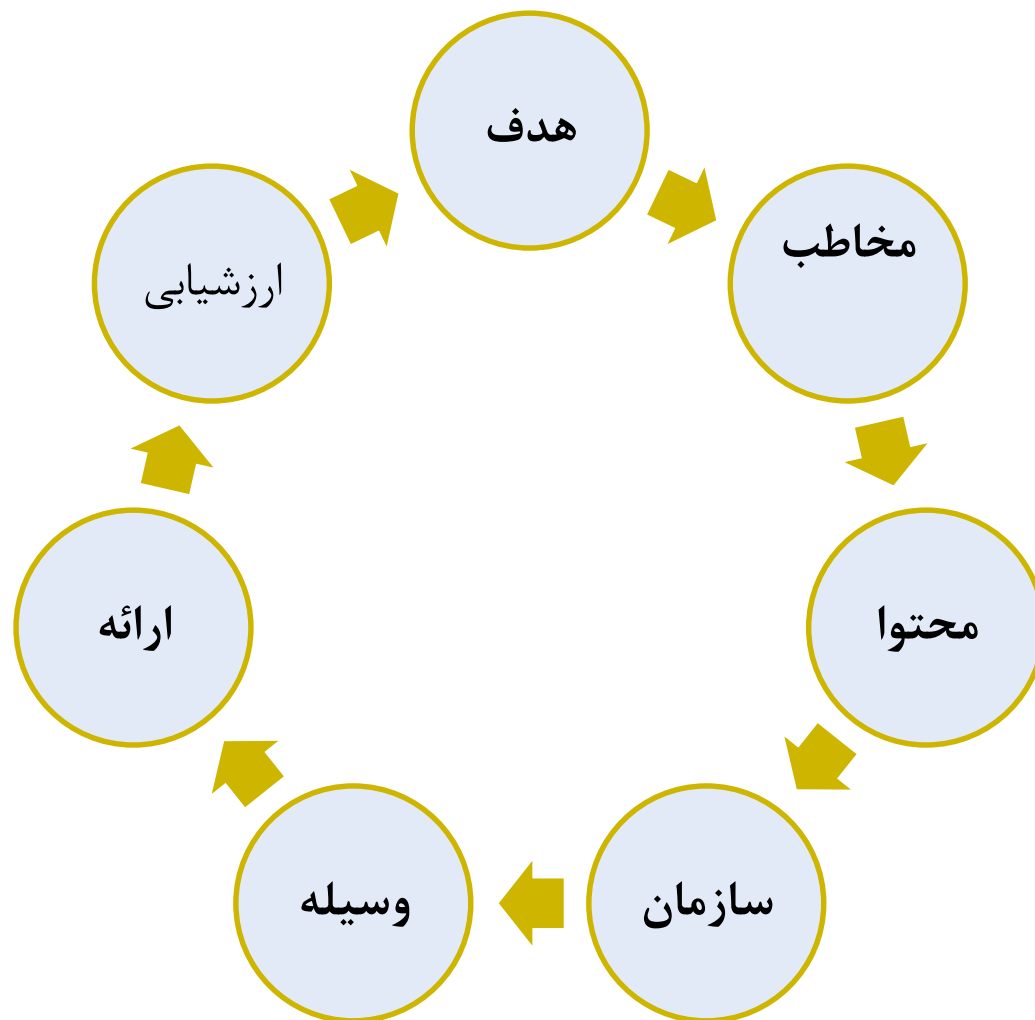
- یکی از الگوهای مهم در طراحی آموزشی است.
- مورد استفاده در دانشگاه ایندیانای آمریکاست

۷ مرحله دارد:

۱. تدوین هدف آموزشی کلی
۲. تحلیل آموزشی
۳. تشخیص ویژگی های فراگیر
۴. تدوین هدفهای جزئی و رفتاری
۵. انتخاب محتوی درس
۶. شیوه های تدریس
۷. نظام ارزشیابی

الگوی طراحی آموزشی دانشگاه آیندیان

الگوی طرح درس سالانه یا ترمی

درس :		پایه :	سال تحصیلی :	هدف کلی :		
ماهها	هفته ها	روز و تاریخ جلسه	فصلها	موضوع و عنوان درس	هدف ویژه درس	فعالیت‌های دیگر
ماه مهر	هفته اول	جلسه اول				
		جلسه دوم				
	هفته دوم	جلسه سوم				
		جلسه چهارم				
	هفته سوم	جلسه پنجم				
		جلسه ششم				
	هفته چهارم	جلسه هفتم				
		جلسه هشتم				

الگوی طرح درس روزانه

○ این الگو شامل پیش‌بینی و تنظیم مجموعه فعالیت‌هایی است که معلم از پیش برای رسیدن به یک یا چند هدف آموزشی ویژه در یک جلسه تدریس تدارک می‌بیند.

طرح درس روزانه موجب می‌شود که:

○ معلم فعالیت‌های ضروری آموزشی را بترتیب در مراحل و زمان‌های مشخص و به شیوه‌ای منطقی پیش ببرد.

○ و نتایج حاصل از آن را برای تدریس در مراحل بعدی آموزش مورد استفاده قرار دهد.

○ .

مراحل تهیه طرح درس روزانه

۱. تعیین موضوع درس
۲. مشخص کردن هدف کلی تدریس در یک جلسه
۳. تهیه هدف‌های جزئی و رفتاری بر اساس رئوس مطالب تعیین شده.
۴. بررسی رفتار ورودی و دانسته‌های پیشین شاگردان با ارزشیابی تشخیصی
۵. تعیین مراحل ارائه محتوا با توجه به نتایج ارزشیابی
۶. تعیین روش تدریس
۷. انتخاب مواد کمک آموزشی متناسب با روش و محتوای برنامه.
۸. مشخص کردن فعالیت و تجارب یادگیری مطلوب خارج از مدرسه، برای تقویت میزان یادگیری.
۹. پیش‌بینی نحوه ارزشیابی بعد از تدریس و طرح سؤالات لازم

طراحی منظم آموزشی

- الگوی طراحی آموزش براساس **عوامل چهارگانه: جیمز براون** و همکاران
- دراین الگو کانون اصلی توجه و فعالیت مربی: فراگیرنده
- چهار عنصر اصلی:

○ اهداف-شرایط-منابع-بازده

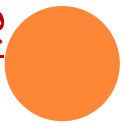
چهارگام اصلی:

انتظارات یادگیری (**اهداف** آموزشی) را دقیقاً مشخص کنید

شرایط یادگیری را مهیا کنید

منابع یادگیری را تعیین کنید

بازده یادگیری را ارزشیابی کنید و در صورت لزوم طرح را اصلاح کنید

اهداف

هدف آموزشی:

- هدف های آموزشی بیان صریح روش هایی است که با استفاده از آن می توان انتظار داشت که رفتار فراگیرنده تغییر کند.
- فراگیرنده باید بتواند بعد از آموزش کارهایی را انجام دهد که تا قبل از آن نمی توانسته انجام دهد.
- هدف های آموزشی محتوای درس را توضیح نمی دهد.
- بلکه عملکردهایی را که از فراگیران انتظار می رود توضیح می دهد.

مثال:

در پایان بخش اکسیژن درمانی بتواند:

- عوارض اکسیژن درمانی را شرح دهد.
- علائم مسمومیت با اکسیژن را شرح دهد.
- روشهای تجویز اکسیژن را توضیح دهد
- مزایا و معایب روشهای تجویز اکسیژن را شرح دهد.

اصول مورد توجه در تعیین اهداف آموزشی

۱. هدف باید انعطاف پذیر باشد: از شرایط واقعی نتیجه بگیرد.
۲. هدف باید فرد را به فعالیت برانگیزد و به فعالیت جهت دهد.
۳. هدف باید متناسب با اوضاع و احوال و امکانات باشد.
۴. هدف باید قابل وصول باشد.
۵. روش و وسیله باید متناسب با هدف انتخاب شود.

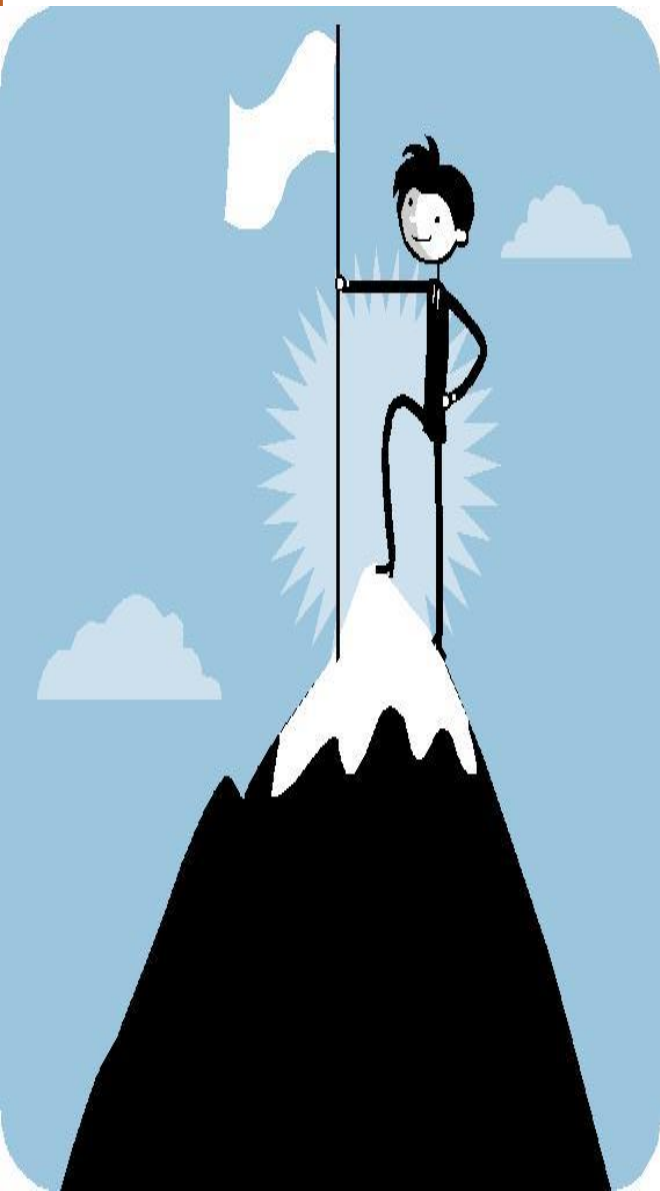

انواع اهداف آموزشی

- اهداف کلی
- اهداف جزئی (مرحله ای)
- اهداف رفتاری

گام اول: تدوین هدف کلی آموزشی

○ اهداف کلی عبارت است از کلیه معلومات و توانایی هایی که فراگیر قبل از آغاز دوره آموزشی فاقد آن بوده است و انتظار می رود در خاتمه آموزش به آن دست یابد.

- عبارتی کلی و غیر قابل اندازه گیری
- ارائه تصویری کلی به مربی و فراگیر
- به آسانی قابل وصول نیستند.
- به عنوان انگیزه به کار می روند.
- به اهداف جزئی و رفتاری جهت و هماهنگی می دهند.
- به مربی امکان طراحی فعالیت های لازم جهت کسب دانش و مهارت های جدید برای فراگیر را می دهد.

اهداف کلی

- اهدافی هستند که در پایان یک دوره آموزشی باید تحقق یابند.
 - معمولاً به صورت عبارت های کلی و مبهم بیان می شوند،
 - قابل تفسیر می باشد.
 - این نوع اهداف، به صورت پیامد یادگیری بیان می شوند
 - هدف کلی یک حالت کلی ، گنگ و مبهم را داراست .
 - مثال : آشنا کردن فراگیران با طراحی منظم آموزشی
- مثال:

- هدف کلی درس آموزش به بیمار:
- یادگیری نظریه ها، انواع روشهای یادگیری، کاربرد روش های نوین تعلیم و تربیت و... می باشد. که انتظار می رود در خاتمه دوره آموزشی دانشجویان به آن دست یابند.

نحوه تعیین هدف کلی آموزشی

به عنوان مثال در مبحث روشهای اکسیژن درمانی.

• هدف کلی:

• فراگیران در انتهای درس آشنایی با تمام روشهای اکسیژن درمانی داشته باشند.

اهداف جزئی:

• انواع هایپوکسی را توضیح دهد.

عوارض اکسیژن تراپی را شرح دهد.

علائم مسمومیت با اکسیژن را بیان کنند.

گام دوم : تحلیل آموزشی

- عمل تبدیل هدفهای کلی به جزئی و هدفهای جزئی به هدف های رفتاری را تحلیل آموزشی می نامند.
- هدف از تحلیل آموزشی تعیین مهارتهایی است که در رسیدن به یک هدف دخالت دارند.

فواید تحلیل آموزشی

۱. تحلیل آموزشی تمام مطالبی را که باید در رابطه با هدف نهایی آموزش داده شود، مشخص می سازد و مانع از جا افتادن گامهای اساسی در تدریس می شود.
۲. مانع از وارد شدن مطالب غیر ضروری و بی ارتباط با هدف نهایی به روند آموزش – یادگیری می شود.
۳. سبب سازمان یافتن مطالب درسی و ترتیب پیدا کردن آنها از ساده به مشکل و در نتیجه سهولت کار یادگیری می شود.

۴. برداشت های احتمالا متفاوت و مختلف فراگیران را از هدف کلی به یکدیگر نزدیک می سازد.

۵. در نهایت تحلیل آموزشی با مشخص ساختن رفتار ورودی فراگیران به مربی امکان می دهد که در جهت هم طراز، سطح معلومات قبلی فراگیران و در نتیجه فراهم ساختن زمینه دستیابی به یادگیری کامل در درس مربوطه بکوشد.

گام سوم: تشخیص ویژگی های فراگیران

- طراح درس، تحلیل آموزش خود را در جایی متوقف می کند که حدس می زند اکثر فراگیران توانایی انجام رفتار ورودی مورد نظر را دارند.

اما با بودن تفاوت های ضروری در بین فراگیران چگونه می توان نسبت به هم سطح بودن معلومات، مهارتها و نگرشهای فراگیران اطمینان حاصل کرد؟

پیش آزمون

۱. سوالاتی در سطح رفتار ورودی، یعنی رفتارهایی ساده تر از رفتارهای ذکر شده در تحلیل آموزشی.

۲. سوالاتی در حد کمی مشکل تر از رفتارهای ورودی.

*علاوه بر پیش آزمون و سنجش دانسته های قبلی فراگیران، باید به ویژگی ها و تفاوت های فردی آنان نیز توجه شود.

سن / زبان / زمینه فرهنگی / آداب و رسوم / وضعیت سلامت افراد

گام چهارم: تدوین هدفهای جزئی و رفتاری

اهداف جزئی:

از اهداف کلی سرچشمه می گیرند ولی نسبت به اهداف کلی، محدودتر، مشخص تر و نسبت به اهداف رفتاری جامعیت بیشتری دارند.

○ هدفهای کلی جهت حرکت را مشخص می کنند

○ هدف های جزئی مقصد را مشخص می کنند.

○ باید اهداف کلی را به اجزاء کوچکتر(اهداف جزئی) تقسیم کرد.

○ تا با صراحت آموزش قابل اجرا باشد.

○ اهداف جزئی حالتی صریح، روشن و واضح دارند.

اهداف رفتاری

هدفهایی هستند که مقاصد آموزشی را برحسب عملکرد یا رفتار قابل مشاهده یادگیرنده بیان می کنند.

هدفهای رفتاری به مربی کمک می کنند تا به طور دقیق، منظور و مقصود خود را از آموزش موضوع درسی مشخص نمایند تا یادگیرنده از این طریق در فرآیند آموزش، مشارکت موثری داشته باشد.

اهداف رفتاری

- نوع رفتار یا قابلیت است که انتظار می رود فراگیرنده به آنها برسد.
 - بر حسب عملکرد یا رفتار قابل مشاهده و قابل اندازه گیری بیان می شوند.
 - برای تهیه هدف های رفتاری، تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرنده باید به نحوی بیان شوند که هم برای فراگیر و به طور قطع برای مربی مشخص و معین باشد.
- فواید:
- به معلم کمک می کند تا به طور دقیق مقصود خود را از آموزش مشخص کند.
 - برای فراگیرنده روشن می کند که در پایان درس چه انتظاری از وی دارند.

تفاوت اهداف رفتاری با غیر رفتاری :

اهداف رفتاری :

- بر حسب عملکرد یادگیرنده اندازه گیری می شوند.
- به آسانی قابل اندازه گیری اند.

اهداف غیر رفتاری:

- با عبارات مبهم بیان می شوند.
- به آسانی قابل اندازه گیری نیستند.

مثال:

○ غیر رفتاری:

۱. انواع زخم را بشناسد
۲. روش پانسمان کردن را بلد باشد
۳. انواع آتل را بشناسد

○ رفتاری :

۱. انواع زخم را نام ببرد.
۲. پانسمان کردن را به طور صحیح انجام دهد.
۳. انواع آتل را توضیح دهد.

بنابراین برای اینکه اهداف برای یادگیرنده و مربی یک معنا را تداعی کند و بتواند در هر لحظه میزان دستیابی خود را به اهداف آموزشی ارزیابی

و سه شرط اساس در تهیه و تدوین اهداف رفتاری عبارتند از:

- ✓ شرایط **condition**
- ✓ ملاک یا معیار **Criteria**
- ✓ عملکرد یا رفتار **behavior**

ویژگی های یک هدف رفتاری خوب

از نظر میگر هدف رفتاری خوب باید دارای:

۱- فعل رفتاری:

- رفتار مورد انتظار را دقیقاً مشخص کند.
- فراگیر در کلاس درس بتواند حداقل چهار مورد از موارد توصیه های پیشگیری از سوء تغذیه را توضیح دهد.

۲- شرایط:

- توصیف شرایطی که طی آن یادگیرنده باید عملکرد خود را نشان دهد.
- یا موقعیتی که رفتار باید در آن انجام گیرد.
- از چه چیزهایی می تواند استفاده کند و از چه چیزهایی نمی تواند استفاده کند و در کجا و چگونه باید مهارتها را کسب کند
- فراگیر **بدون استفاده از کتاب** بتواند ۲ مورد معاینات غربالگری را نام ببرد.

۳- وجود معیار:

- با آن میزان پیشرفت یادگیرنده برای رسیدن به هدف آموزشی سنجیده می شود.
- معیار عبارت است از حداقل میزان قابل قبول بروز رفتار مورد نظر.
- یادگیرنده به ۸۵ درصد پرسش های درس پاسخ دهد

○ شرایط:

مشخص کننده موقعیت ها، محدودیت ها، ملزومات، مواد، ابزار و تجهیزاتی است که تحت تاثیر آنها رفتار صورت می گیرد.

فراگیر در پراتیک بتواند...

فراگیر در بخش ارتوپدی بتواند...

فراگیر بدون استفاده از راهنما تغذیه کودک بتواند...

معیار یا ملاک

○ استانداردها و معیارهای وقوع یادگیری در یادگیرنده را معین و مشخص می سازد و

تشریح کننده میزان کار مورد نیاز و قابل قبول فعالیتی است که باید آموخته شود:

فراگیر در پراتیک بتواند در مدت ۵ دقیقه علایم حیاتی یک نفر را به طور صحیح اندازه گیری کند.

فراگیر در بخش ارتوپدی بتواند در مدت ۱۰ دقیقه یک پانسمان را با رعایت تکنیک استریل انجام دهد.

فراگیر بدون استفاده از راهنما تغذیه کودک بتواند در مدت ۱۵ دقیقه راهنمایی های لازم را به مادر بیان کند.

- ملاک مشخص می کند بروز رفتار تا چه میزان از خطا و نقصان قابل قبول
تلقی می شود عوامل موثر بر آن:
- میزان اهمیت رفتار در موقعیت
- میزان دقت و انرژی که مربی در تدریس مطالب یا ایجاد توانایی مورد نظر صرف می کند.

راههای مشخص کردن معیار اهداف رفتاری:

۱. با استفاده از محدوده زمانی
۲. با توجه به تعداد پاسخ صحیح
۳. با توجه به درصد خطا یا صحت
۴. با توجه به ویژگی های عملکرد

مثال:

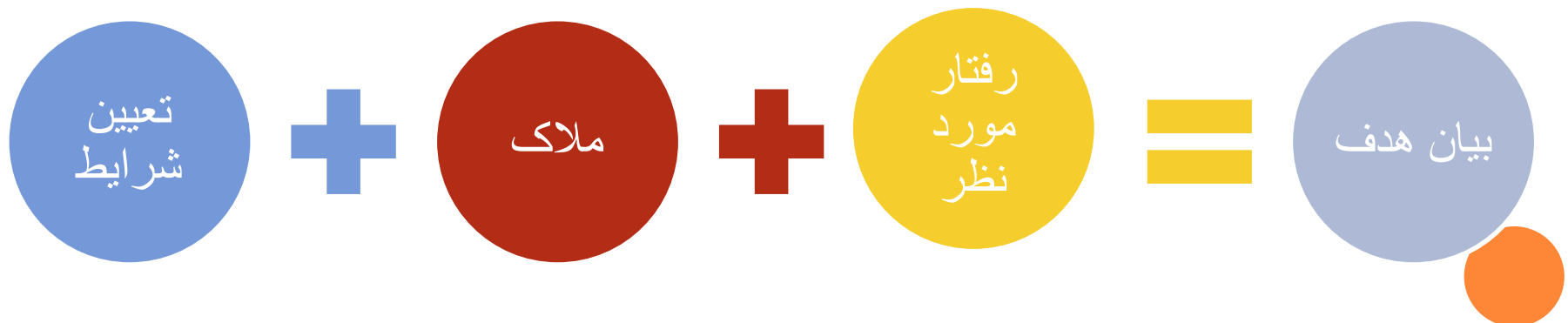
- فراگیر با استفاده از فشار سنج **در مدت ۵ دقیقه** بتواند فشار خون حداقل ۷ نفر را به **طور صحیح** اندازه گیری کند
- فراگیر به **۸۵ درصد پرسش** از تمرین های درس پاسخ بدهد.
- فراگیرنده قد نوزاد را در حالت خوابیده و **با حداکثر ۱٪ خطا**، اندازه گیری کند .
- یادگیرنده بدون استفاده از کتاب بتواند انواع الگوهای توانبخشی را **به درستی** شرح دهد.

عملکرد یا رفتار

- عملکرد بیان کننده رفتار قابل مشاهده ای است که فراگیر باید از خود نشان دهد و کاری که در نهایت توسط او باید انجام گیرد را مشخص می کند.
 - رفتار عبارت است از عمل یا فعالیت یا توانایی که بروز آن را از فراگیر انتظار داریم .
- فراگیر در پراتیک بتواند در مدت ۵ دقیقه علایم حیاتی یک نفر را به طور صحیح اندازه گیری کند.

فراگیر در بخش ارتوپدی بتواند در مدت ۱۰ دقیقه یک پانسمان را با رعایت تکنیک استریل انجام دهد.

فراگیر بدون استفاده از راهنمای تغذیه کودک بتواند در مدت ۱۵ دقیقه دستورالعمل های لازم را برای مادر توضیح دهد.

- مثال: فراگیر بتواند در هوای مناسب با لباس ورزشی در زمین چمن، مسافت ۱۰۰ متر را در مدت ۱۴ ثانیه بدود.
- مثال دیگر: فراگیر بتواند با استفاده از خط کش و پرگار، بدون اشتباه نیمساز زاویه را رسم کند.
- هدفهای رفتاری طرح درس باید در سه حیطه شناختی، عاطفی، روانی - حرکتی مشخص شوند.

گام پنجم: انتخاب محتوای درس

الف) آماده سازی محتوای درس

محتوا، اصول و مفاهیمی را در برمی گیرد که به فراگیران ارائه می شود تا به مدد آن هدفهای آموزشی تحقق یابند.

➤ تدارک اهداف رفتاری به تعیین محتوا کمک می کند.

• انتخاب محتوای درسی

- رفتاری که در هدف جزیی یا رفتاری ذکر می شود راهنمای گزینش نوع محتواست
- مطالب به گونه ای برگزیده شوند که یادگیری را لذت بخش و دست یافتنی سازد.
- محتوا قابل فهم و ساده برای مددجو
- محتوا دقیقاً در رابطه با اهداف تهیه شوند نه بیشتر و نه کمتر
- از نظر صحت علمی معتبر باشد
- تا حد امکان خلاصه شود. حجم محتوا متناسب با زمان تدریس
- مطالب مهم باید بولد و زیر آن خط کشیده شود
- در صورت اقتضای وقت برای شرح مفاهیم پیچیده از
- تجارب ملموس و محسوس مثال فراهم آورد.
- برای تشریح بیشتر مطالب باید از تصویر، طرح، نمودار
- و جدول استفاده کرد.
- برای کسب اطمینان از فراگیری مطالب و تکرار یادگرفته ها
- تمرین های مناسبی ارائه کرد.
- مطالب جدید را با دانسته های قبلی فراگیر ارتباط داد.

○ دادن ترتیب و توالی به محتوای درس

انتخاب الگوی تدریس:

انتخاب خط مشی یا شکل کلی ارائه محتوای درس-نقش معلم و فراگیر
کیفیت کمیت تدریس شرایط و منابع در دسترس

شیوه های تدریس:

آن دسته فعالیت هایی است که در راه رسیدن به سوی اهداف آموزشی قابل
اجرا است

شرایط آموزش

- دومین مرحله طراحی منظم آموزشی (پس از اهداف آموزشی)
- یعنی شرایط آموزش را مورد بررسی قرار دهیم

۳ جزء اساسی را باید مورد توجه قرار داد:

۱- تجارب یادگیری

۲- گروههای تدریس و یادگیری

۳- شیوه تدریس

۱- تجارب یادگیری:

- فعالیت هایی که فراگیران در راه دستیابی به اهداف آموزشی انجام می دهند.

۲- گروههای تدریس و یادگیری:

- در انتخاب گروه آموزش یکی از عوامل مهم اهداف آموزشی است.
- برای هدفهای حیطه شناختی: گروههای بزرگ
- برای هدفهای حیطه عاطفی: گروههای متوسط
- برای هدفهای حیطه روانی حرکتی: گروههای کوچک و تک فراگیر

۳- شیوه تدریس:

- آن دسته از فعالیت های مربیان که در راه هدایت فراگیران به سمت اهداف آموزشی قابل اجرا است.
- شامل: سخنرانی، بحث گروهی، گردش علمی، آزمایش و اکتشاف
- روشهای گوناگونی جهت آموزش به بیمار در دسترس است. اما مدرس باید موثرترین روش را بکار برد. مهم ترین منبع برای انتخاب روشها، اهداف آموزشی می باشد. سایر منابع مثل تجارب و زمینه قبلی فراگیر، مهارت مدرس، وقت و تعداد فراگیران، تسهیلات و امکانات نیز از عوامل دخیل در انتخاب نوع روش تدریس می باشند.

گام ششم: شیوه های تدریس:

تقسیم بندی روش های تدریس

۱- روش های تاریخی: در گذشته بسیار دور استفاده می شده. شامل:

➤ روش سقراطی

➤ روش مکتبی

۲- روش های نوین: متکی بر یافته های روانشناسی و علوم تربیتی جدید شامل:

۱. روش های گروهی:

❖ توضیحی، سخنرانی

❖ پرسش و پاسخ

❖ ایفای نقش

❖ روش نمایشی

❖ حل مسأله

۲. روش های انفرادی: یادگیری تا حد تسلط، تدریس خصوصی،

آموزش برنامه ای

○ روش های نوین:

○ متکی بر یافته های روانشناسی و علوم تربیتی جدید

○ شامل:

○ توضیحی، سخنرانی، پرسش و پاسخ، ایفای نقش، روش نمایشی، حل مسأله ،
مشاوره، بحث

○ گروهی، گردش علمی، شبیه سازی و مهارت آزمایشگاهی، بارش افکار، مطالعه
موردی،

○ کارگاه، پانل، سمپوزیوم، سمینار، کنفرانس

○ روش توضیحی

○ انتقال مستقیم اطلاعات به فراگیران با استفاده از مطالب کتاب یا جزوه

○ معلم مطالب درسی را برای فراگیران توضیح داده و اصول و راه حل ها را ارائه می
دهد.

○ سخنرانی

- یک روش ارتباطی یک طرفه از گوینده به شنونده است.
- انتقال اطلاعات زیاد به شنونده های زیاد در وقت محدود
- برای آموزش حقایق، مفاهیم و کلیات استفاده می شود. (حیطه دانش)
- برای آموزش مهارت ها و نگرش ها و عملکردها مناسب نیست.
- در آموزش گروهی استفاده می شود.
- درصد یادگیری در یک سخنرانی بر حسب پیام های کلامی و غیر کلامی سخنران عبارتند از :

○ (۵۵٪) زبان و حرکات بدن

○ (۷٪) کلمات

○ (۳٪) لحن صدا

○ مراحل سخنرانی:

○ ۱- بخش مقدماتی:

○ آماده سازی و بیان موضوع سخنرانی:

○ آمادگی از نظر تجهیزات

○ آمادگی عاطفی

○ آمادگی از نظر زمان

○ ۲- بخش میانی: بیان اطلاعات و نکات لازم و ارتباط بین آنها.

○ ۳- بخش پایانی: جمع بندی و خلاصه مطالب و پاسخ به

سؤالات

○ معایب سخنرانی در آموزش به بیمار

- ۱- مشارکت و فعالیت کم فراگیران
- ۲- یادگیری فقط از طریق حس شنوایی
- ۳- خمودگی و خواب آلودگی و خستگی فراگیران و دلسردی معلم-
- ۴- بیمار ممکن است اطلاعات داده شده را درك نکند.
- ۵- دشواری در یادداشت برداری و توجه و گوش دادن همزمان به سخنران

○ ۶- این روش قادر به تغییر نگرش و نهایتاً ایجاد رفتار جدید نمی باشد

- ۷- آموزش عملی کمتر وجود دارد
- ۸- دشواری در ارزیابی فراگیران در درك و فهم مطالب

○ **مزایای سخنرانی در آموزش به بیمار:**

- ۱- ارائه اطلاعات زیاد در زمان کوتاه
- ۲- قابل اجرا برای افراد و گروههای مختلف
- ۳- روش بسیار ارزانی است
- ۴- استفاده از وسایل سمعی بصری برای تکمیل سخنرانی
- ۵- اختصاصی بودن موضوعات
- ۶- برای مواردی مفید است که بیمار کمتر در دسترس ارائه کننده است.

○ **چند راهنمایی برای بهتر شدن سخنرانی**

- ۱- مشخص کردن موضوع و هدف قبل از سخنرانی
- ۲- تهیه و تنظیم مطالب قبل از سخنرانی
- ۳- آماده کردن فراگیران برای سخنرانی
- ۴- محدود کردن زمان سخنرانی (۲۱ دقیقه)
- ۵- تشویق به مشارکت فراگیران با طرح سوال
- ۶- بکار بردن وسایل کمک آموزشی (نظیر اورهد ، اسلاید ، رایانه و ...)
- ۷- استفاده از تن صدای مناسب و صراحت بیان
- ۸- توضیح مطالب به طور واضح و روشن و مستدل
- ۹- استفاده از مثال های مناسب
- ۱۰- استفاده از واژه های قابل فهم
- ۱۱- تنظیم سرعت بیان مطالب با توجه به میزان دریافت فراگیران

○ روش پرسش و پاسخ

- در این روش آموزشی ، مربی با پرسیدن سوالاتی از فراگیران و گرفتن پاسخ از آنها، شرایط پویایی و یادگیری فعال را در کلاس ایجاد می نماید
- و می تواند به بررسی وضعیت علمی و میزان یادگیری آنها پرداخته و می فهمد که فراگیران چه چیزهایی را می دانند و چه چیزهایی را نمی دانند
- هدف از این روش کمک و تشویق فراگیران به تفکر است و نباید روشی در پیش بگیریم که فراگیران دچار شرمساری شوند .
- در جریان سوال و جواب اگر مربی جواب سوالی را نمی داند ، قبول کند و بگوید نمی داند ولی بعداً وقتی جواب سؤال را پیدا کرد به آنها پاسخ دهد .

○ مزایای روش پرسش و پاسخ :

- ۱- افزایش سرعت یادگیری
- ۲- هوشیار سازی فراگیران نسبت به مطلب و موضوع کلاس
- ۳- سنجش یادگیری نسبت به آموخته ها و آنچه از قبل می دانند
- ۴- تشویق به تمرین کردن و مهارت های فکری
- ۵- تشویق فراگیران به مطالعه بیشتر
- ۶- می تواند فردی یا گروهی باشد
- ۷- قابل انعطاف
- ۸- آموزنده

○ نکاتی جهت توانمندسازی این روش :

- پیروی از یک الگوی مناسب برای سوال کردن از فراگیران (از همه سوال شود)
- صبر و حوصله در زمان جوابگویی فراگیر
- تحسین فراگیر در زمان پاسخ درست و راهنمایی و تشویق در زمان تلاش به پاسخگویی
- سوالات را طوری طراحی کنید که به سمت چیزهایی که نمی دانند حرکت کنند
- مربی نباید وانمود کند همه چیز را می داند و صداقت داشته باشد
- پس از پاسخ فراگیران حتماً جواب صحیح و نهایی را به طور مختصر و مفید و قاطع ارائه کنید

ایفای نقش **Role Playing**

- در این روش **فراگیران** نقش را ایفای می کنند در حالیکه در **روش نمایش** و اجرای تمرین عملی **مربی** نقش را ایفای می کند .
- فرد یا افرادی موضوعی را به صورت نمایش کوتاه اجرا می کنند.
- استفاده از همه حواس سبب افزایش یادگیری می شود.
- **برای آموزش عقاید و نگرش ها و احساسات مفید است.**
- ممکن است یادگیرنده نقش خود را همانگونه که خودش زندگی می کند ایفا نماید.
- از هیچ نوشته یا راهنمایی استفاده نمی شود.
- **نکات مهم در ایفای نقش:**
 - ۱- هدف و فرآیند نقش توضیح داده شود.
 - ۲- وقایع و نقش ها مشخص شوند.
 - ۳- معلم باید صحنه را آماده کند
 - ۴- ایفای نقش باید در زمان محدودی انجام شود
 - ۵- فقط نکات اصلی بیان شود.
 - ۶- در پایان ایفای نقش باید بحث انجام شود

روشنمایی و اجرای تمرین های عملی Demonstration

بر اساس مشاهده و دیدن استوار است.

افراد مهارت خاص را از طریق مشاهده یاد می گیرند.

معلم یک پرویسجر خاص را انجام می دهد و فراگیران دقیقاً همان را تکرار می کنند.

مثل: پانسمان یا بخیه

گاهی مکمل سخنرانی و بحث گروهی است.

مراحل:

۱- آمادگی: آماده کردن وسایل

۲- توضیح: تشریح هدف و توضیح آنچه که دقیقاً باید انجام دهند.

۳- نمایش دادن: نمایش دادن روش صحیح کاری که باید یاد بگیرند.

۴- آزمایش و سنجش: انجام موارد تدریس شده توسط فراگیران و پاسخ به سوالات

○ نکاتی جهت بهتر شدن نمایش برای بیمار

- ۱- آمادگی کامل قلبی در مربی
- ۲- وجود فضای کافی برای تمرین عملی و به حداقل رساندن شلوغی و سر و صدا
- ۳- ارائه توضیح علمی همزمان با نمایش عملی توسط مربی
- ۴- تقسیم مهارت ها به مراحل جزئی تر و توضیح آنها
- ۵- ارائه کامل نمایش یکبار با توضیح و یکبار بدون وقفه و بدون توضیح
- ۶- اجازه اجرای نمایش توسط هر یک از فراگیران برای مربی و راهنمایی توسط مربی
- ۷- وقت کافی برای تمرین بدهید . همیشه مدت زمان بیشتری برای روش نمایش عملی و تمرین در نظر بگیرید .
- ۸- وقتی همه فراگیران تمرین کردند ، خلاصه ای از مراحل را مجدداً بیان و مرور کنید.
- ۹- ارزشیابی فرد در هر مرحله و نیز از کل مهارت

○ روش حل مسأله یا مشکل گشایی: problem solving

○ ابتدا تجزیه و تحلیل مشکل سپس ارائه استراتژی هایی برای حل آن

○ مراحل:

○ ۱- تعیین مشکلات بهداشتی یا مشکلات مربوط به درمان یا عوارض

○ ۲- جمع آوری اطلاعات مربوط به مشکل

○ ۳- بیان مجدد مشکل در صورت ضرورت

○ ۴- تعیین راههای مختلف برای حل مشکل

○ ۵- تجزیه و تحلیل مزایا و محدودیت های هر یک از راه حل ها

○ ۶- انتخاب یک راه حل

○ ۷- اجرای راه حل انتخابی

○ ۸- ارزشیابی عملیات انجام شده

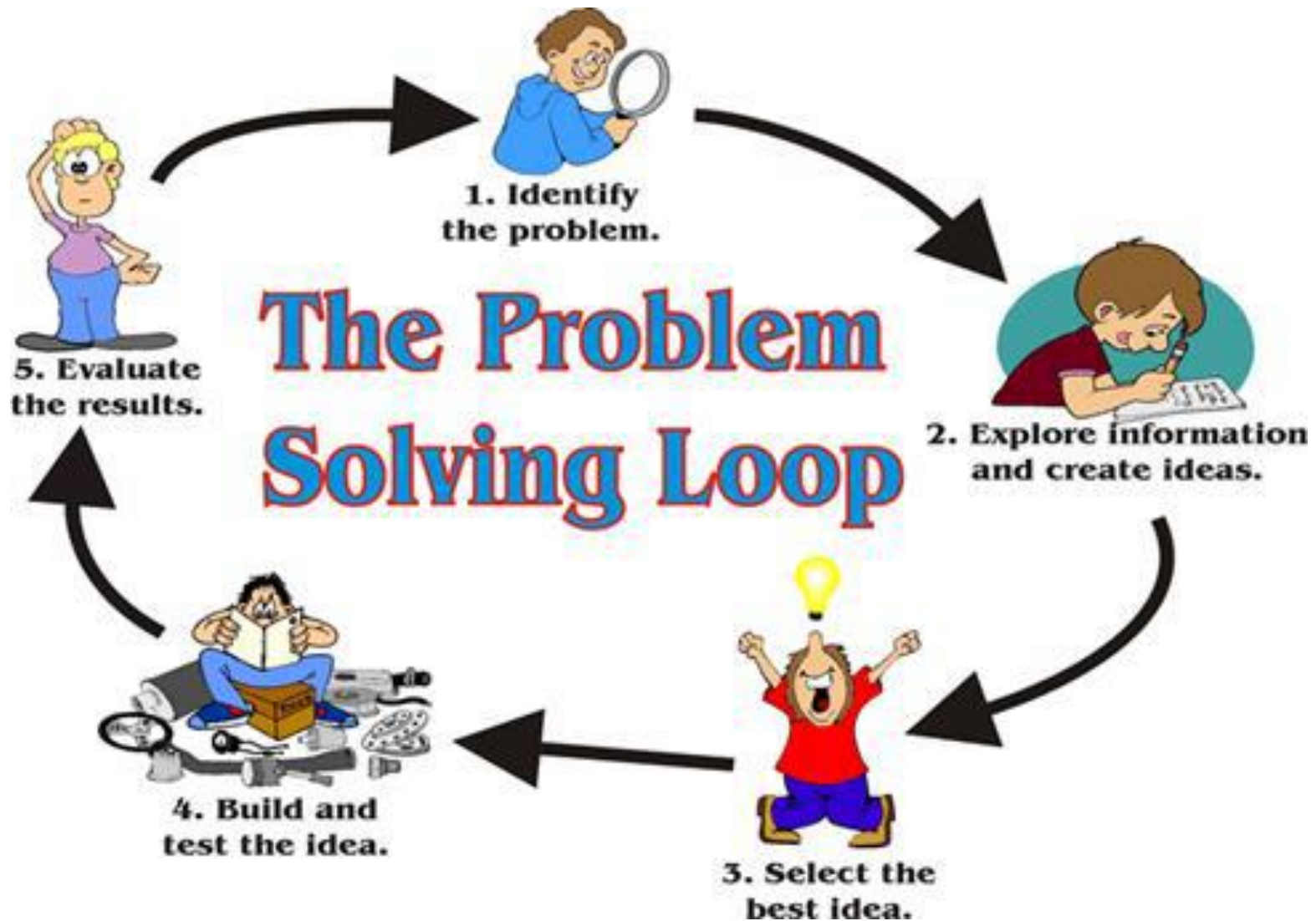
○ مثال: تهیه غذای کم نمک

○ مزایای روش مشکل گشایی

- قابل استفاده برای افراد یا گروهها
- ارزان بودن
- روش تکمیلی برای روش های دیگر مثل روش نمایش
- نیاز به زمان کم
- ابراز احساسات توسط بیمار در یک محیط بدون تهدید
- بهبود روابط بین بیمار و مربی
- امکان ارزشیابی مداوم توسط مربی

○ محدودیت های روش مشکل گشایی

- تلاش آگاهانه مربی جهت پرهیز از قضاوت ها و عقاید
- نیاز به مهارت بالای گوش دادن و بازخورد توسط مربی
- خودداری از پاسخ های خودسرانه

○ بحث گروهی یا مباحثه

○ يك روش آموزشي ارزشمند

○ شرکت کنندگان ضمن تبادل نظر آزادانه عقاید خود را بیان می کنند.

○ همه اعضا به طور مساوي مشارکت دارند

○ يك فرآیند تفکر جمعي براي حل مسئله است

○ قابل اجرا براي ۶ تا ۲۱ نفر

○ غالبا در این روش آموزشی براي فراگیران فرصتی فراهم میشود تا دیدگاهها و نقطه

نظرات شخصی خود را وسعت داده وبا مربی و سایر فراگیران ارتباط موثر برقرار

کند.

○ **وظایف فراگیران در بحث گروهی:**

○ مطالعه موضوع قبل از شروع بحث

○ بیان عقاید و تجربیات خود حین بحث

○ پرهیز از بحث خصوصی در حین بحث

○ انتظار نداشتن اینکه نظرات آنها حتما پذیرفته شود

○ بیان صریح نظرات و پیشنهادات خود

○ روش آزمایشگاهی

○ روش پروژه ای: روش بررسی جمع آوری اطلاعات و یافتن راه حل و یا انجام کاری است که در خارج از کلاس درس انجام می شود و در کلاس درس برای سایرین عرضه می کنند

○ روش گردش و بازدید علمی:

○ ابتدا باید درسهایی که با گردش علمی در ارتباط است را برای فراگیران تدریس نماید و بعد به چند گروه تقسیم می شوند

○ و موضوعات تحقیق مشخص به گروههای تقسیم و در پایان گزارش تهیه کنند

○ یادگیری تا حد تسلط:

- براساس این نظریه، یادگیری و پیشرفت تحصیلی فراگیران به طور وسیعی با زمان
- یادگیری بستگی دارد.
- در یادگیری تا حد تسلط اگر روش تدریس مطلوب و عالی باشد، وقت کمتری نیاز
- خواهد بود و استعداد هر فرد در این روش نقش بسزایی دارد.
- بلوم معتقد است مهارت یادگیری در حد تسلط روی مفهوم خود، شاگردان اثر می
- گذارد.
- شاگردان به ارزش و کفایت خود پی می برند و این روش ، یکی از قویترین منابع
- سلامت روحی است.
- در این روش معلم سعی می کند روشهای آموزش خود را براساس تفاوت های فردی
- تنظیم کند.

گام هفتم: ارزشیابی

- هنگامی می توانیم ادعای شکل گرفتن روند یاددهی - یادگیری را بکنیم که یک سلسه تغییرات مطلوب در رفتار فراگیران پدید آمده باشد و فراگیران در پایان یک دوره درس بسته به نوع هدفهای آموزشی تعیین شده بتوانند ضمن حفظ مطلب، اطلاعات در دسترس را خلاصه کنند، پدیده ها را براساس معیارهای مناسب برای حل مسئله و ایجاد پدیده های جدید به کار گیرند.

تعریف اندازه گیری و ارزشیابی

○ اندازه گیری عبارت است از تعیین یک شاخص عددی بر اساس قوانین و اصول از پیش تعیین شده، برای صفتی خاص.

○ ارزشیابی روالی است که در آن تعبیر و تفسیر اندازه گیری ها براساس هدف های مورد نظر که قبل از شروع ارزشیابی طرح شده است صورت می گیرد.

- ارزشیابی یادگیری عبارت است از ارزیابی اینکه فراگیر تا چه حد به اهداف از پیش تعیین شده دست یافته است.
- به عبارت دیگر ارزشیابی یادگیری وسیله مقایسه رفتار فراگیر در **قبل و بعد از اجرای** برنامه آموزشی را در اختیار می گذارد.
- باید توجه داشت که ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی فراگیران و یا آموخته های هر گروهی که تحت آموزش قرار می گیرند باید **با توجه به اهداف آموزشی** صورت گیرد.
- معلمین باید **همان** چیزی را ارزشیابی کنند که آموزش داده اند.

به کمک ارزشیابی سه نکته مهم برای معلم یا طراح درس روشن می شود:

۱. میزان دست یابی هر فراگیر به هدفهای آموزشی تعیین شده
۲. نقاط قوت و ضعف برنامه آموزشی
۳. راههای احتمالی انجام اصلاحات برای از بین بردن نقائص

ارزشیابی فواید جنبی چندی دارد که عبارتند از:

- تشخیص فراگیران ضعیف، شناسایی مشکل آنان، اقدام در جهت رفع این مشکلات
- ایجاد عادات صحیح در فراگیران

معمولا فراگیران آن چیزی را می آموزند که حدس می زنند درباره آن مورد سوال و ارزشیابی واقع می شوند. بنابراین تهیه آزمون های مناسب و مرتبط با هدفهای آموزشی سبب تشویق فراگیران به توجه بیشتر این هدفها شده و آنها را وادار می سازد تا مطالعات خود را بر این اساس استوار سازد.

اهداف ارزشیابی

- قضاوت درمورد برتری درمهارتها ودانش ضروری
- سنجش پیشرفت در طول زمان
- رتبه بندی فراگیران
- تشخیص مشکلات فراگیران
- ارزشیابی روشهای یاددهی
- ارزشیابی تاثیر یک دوره آموزشی
- برانگیختن فراگیران برای مطالعه

اهمیت و ضرورت ارزشیابی

- از نظر معلم: اشکالات و نقایص موجود در هدفها، محتوا، روشها و وسایل آموزشی و درنهایت نقص فعالیتهای آموزشی را دریابد
- از نظر فراگیران: ارزشیابی سبب می شود فراگیران به جنبه های مثبت و منفی یادگیری خود پی ببرند
- و مطالب آموزشی دائما مرور شود واز یاد نرود

انواع ارزشیابی

۱- ارزشیابی تشخیصی شامل:

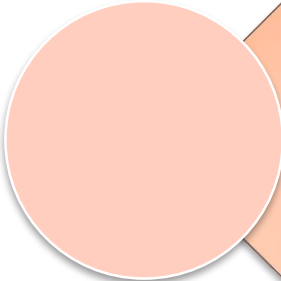
الف- سنجش رفتارورودی: تعیین دانش و مهارت پیش نیاز در ابتدای جلسه

ب- پیش آزمون: تعیین سطح دانش مهارت در شروع تدریس

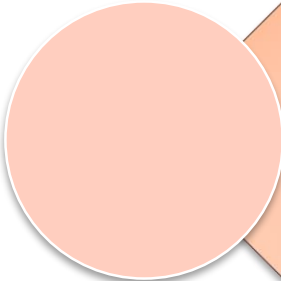
۲- ارزشیابی تکوینی: در حین فرآیند یادگیری

۳- ارزشیابی تراکمی: در انتهای دوره آموزشی

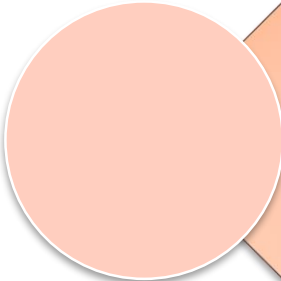

ارزشیابی تشخیصی

ارزشیابی تکوینی

ارزشیابی تراکمی

انواع ارزشیابی

○ ۱- تشخیصی:

- قبل از شروع آموزش انجام می گیرد
- با این شیوه مشخص می شود که فراگیران پیش نیاز درس جدید را می دانند یا نه؟
- مشخص می کند، آموزش خود را چگونه، از کجا و با چه روشی شروع کنند

۲- ارزشیابی تکوینی (مرحله ای)

- زمانی اجرا می شود که فعالیت های آموزشی هنوز جریان دارد و یادگیری فراگیران در حال تکوین یا شکل گیری است
- در این روش فراگیران و معلم از چگونگی عملکرد و نوع اشکالات خود مطلع می شوند

۳- ارزشیابی تراکمی (پایانی)

- این شیوه تدریس پس از پایان فرایند یاددهی و یادگیری انجام می شود
- هدف از آن تعیین مقدار آموخته های فراگیران در طول یک دوره آموزشی به منظور نمره دادن و صدور گواهینامه یا قضاوت در مورد اثربخشی کار معلم و برنامه درسی است

روش های مختلف ارزشیابی

۱. مشاهده رفتاری
۲. آزمون : شفاهی، کتبی، عملی

ارزشیابی از طریق مشاهده

- روش ارزشیابی مبتنی بر واقعیت های زندگی و فعالیت های مستمر روزانه است.
- یکی از رایج ترین راهکارها برای جمع آوری اطلاعات درباره تغییر در یادگیری بیمار

عبارت است از :

- مشاهده فعالیت های یا رفتارهای بیمار
- معمولاً روشی عینی و تحلیل گرایانه است.

شامل مشاهده ویژگی های بیمار از قبیل:

- عکس العمل های بهداشتی علائم بیماری
- مشارکت در درمان
- روش سازگاری
- و...

آزمون

تعریف آزمون

- آزمون ابزاری است که توسط آن می توان رفتار فراگیر را به ارزشهای عددی و طبقه بندی شده تبدیل کرد و آن را مورد تفسیر قرار داد.
- آزمون شیوه ای است نظام دار، قابل اعتماد برای مشاهده و توصیف یک یا چند ویژگی فردی به کمک مقیاس کمی (رتبه ای یا عددی)

انواع آزمون ها

- آزمون ها بر حسب ساخت، کاربرد، نحوه اجرا، مدت اجرا، موضوع، دشواری، چگونگی تفسیر، نوع پاسخ ها و... طبقه بندی کرد.
- معلم ساخته / استاندارد
- انفرادی / گروهی
- کتبی / شفاهی / عملی / ترکیبی

شاخص های آزمون

۱- اعتبار یا روایی:

- یعنی جهت اندازه گیری یک رفتار یا ویژگی آزمودنی مورد استفاده قرار گیرد که همان ویژگی یا رفتار را بسنجد.
- یعنی آزمون برای اندازه گیری آنچه مورد نظر است، کافی و مناسب باشد.

۲- پایایی:

- دقت، ثبات و تکرار پذیری یک آزمون
- یعنی نتایج یک آزمون در شرایط مساوی یکسان باشد.

۳- عینیت:

- توافق و عدم اختلاف نظر جهت پاسخ صحیح و نمره گذاری یکسان

۴- عملی بودن:

- نوع و روش آزمون مناسب وضعیت و موقعیت باشد و کاربردی بوده و قابلیت اجرا داشته باشد.

ارزشیابی از طریق آزمون شفاهی

- پرسش و پاسخ به شکل شفاهی
- نوعی مصاحبه محسوب می شود
- در آموزش بیمار
- سعی شود از سوالات باز استفاده شود
- آیا تزریقات انسولین شما به خوبی انجام می شود؟
- تغذیه شما چگونه است؟
- مشکلاتی که در رابطه با تزریق انسولین دارید چیست؟
- با استفاده از این آزمون دستیابی به عمق آگاهی و اطلاعات تا سطوح فهمیدن و کاربرد از حیطه شناختی و روانی-حرکتی مناسب است

آزمون شفاهی

مزایا:

- ✓ بازخورد فوری
- ✓ کاربرد آسان
- ✓ سنجش مهارت دانشجو و کاربرد در حیطه روانی حرکتی
- معایب
 - کم اعتبار بودن و ذهنی بودن
 - تاثیر عوامل روانی
 - مستلزم صرف وقت زیاد
 - محدودیت در تعداد سوالات

آزمون های گسترده پاسخ

- مزیت بزرگ آن برای اندازه گیری سطوح بالای طبقه بندی هدف های آموزشی یعنی کاربرد، تجزیه و تحلیل و ترکیب و ارزشیابی بسیار مفیدتر از آزمون های کوتاه پاسخ و چند گزینه ای است و پاسخ دهنده در بیان و ارائه پاسخ خود، آزادی عمل بیشتری دارد.

ارزشیابی از طریق آزمون کتبی

○ شامل:

۱- آزمون های انشایی :

○ گسترده پاسخ

○ محدود پاسخ

○ کوتاه پاسخ

۲- آزمون های غیر انشایی:

○ صحیح و غلط

○ چند گزینه ای

○ جور کردنی ها

نکات مهم در استفاده از پرسشنامه جهت بیمار

- طرح سؤالات با زبان ساده و روان
- استفاده از جملات کوتاه، کلمات ساده
- عدم استفاده از اصطلاحات تخصصی
- ارائه سؤالات به تعدادی افراد جهت مطالعه مقدماتی
- اطمینان دادن به بیمار که اطلاعات وی محرمانه می ماند.
- آزاد گذاشتن بیمار در عدم پاسخگویی به سؤالات
- دادن فرصت به بیمار جهت ارائه بازخورد
- برقراری ارتباط دوستانه با بیمار جهت کاهش اضطراب ناشی از آزمون

ارزشیابی از طریق آزمون عملی

- اگر تغییرات ایجاد شده در فراگیران در حیطه روانی-حرکتی باشد از این آزمونها استفاده می شود
- در اتاق پراتیک و یا در بالین بیمار

مواد و وسایل کمک آموزشی

وسایل کمک آموزشی

- به وسایل و ابزاری گفته می شود که هنگام آموزش به کار برده می شود و امر یاد دهی و یاد گیری را آسان می کند.
- کاربرد وسایل کمک آموزشی از دیرباز و از هنگام انجام اولین آموزشها در جوامع بشری متداول بوده است.
- هر چه کاربرد وسایل کمک آموزشی غنی تر باشد سبب افزایش سهولت یاد گیری و یاد دهی می شود.
- عدم وجود این وسایل آموزش را متوقف نمی کند اما طولانی و دشوار می کند.

نقش مواد و وسایل در آموزش

۱. فراهم کردن یک اساس قابل لمس برای تفکر و بهتر شدن درک مفاهیم انتزاعی
۲. افزایش علاقه در فراگیران و افزایش توجه
۳. فراهم کردن زمینه های لازم برای یاد گیری تدریجی و تکمیلی
۴. ایجاد تجارب واقعی و حقیقی برای فراگیران
۵. ایجاد پیوستگی افکار در فرایند یادگیری
۶. کمک به گسترش دامنه لغات
۷. انتقال سریع تر و صحیح تر معانی و مفاهیم آموزشی
۸. کمک به افزایش تکامل و عمق و میزان یاد گیری

نقش حواس در یادگیری

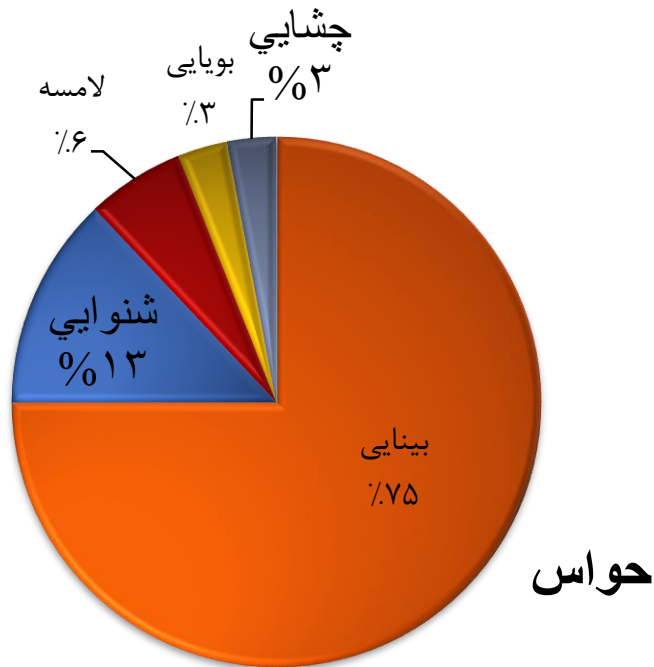
○ حس بینایی ۷۵ درصد

○ حس شنوایی ۱۳ درصد

○ حس لامسه ۶ درصد

○ حس بویایی ۳ درصد

○ حس چشایی ۳ درصد

عوامل مؤثر در انتخاب مواد و رسانه آموزشی

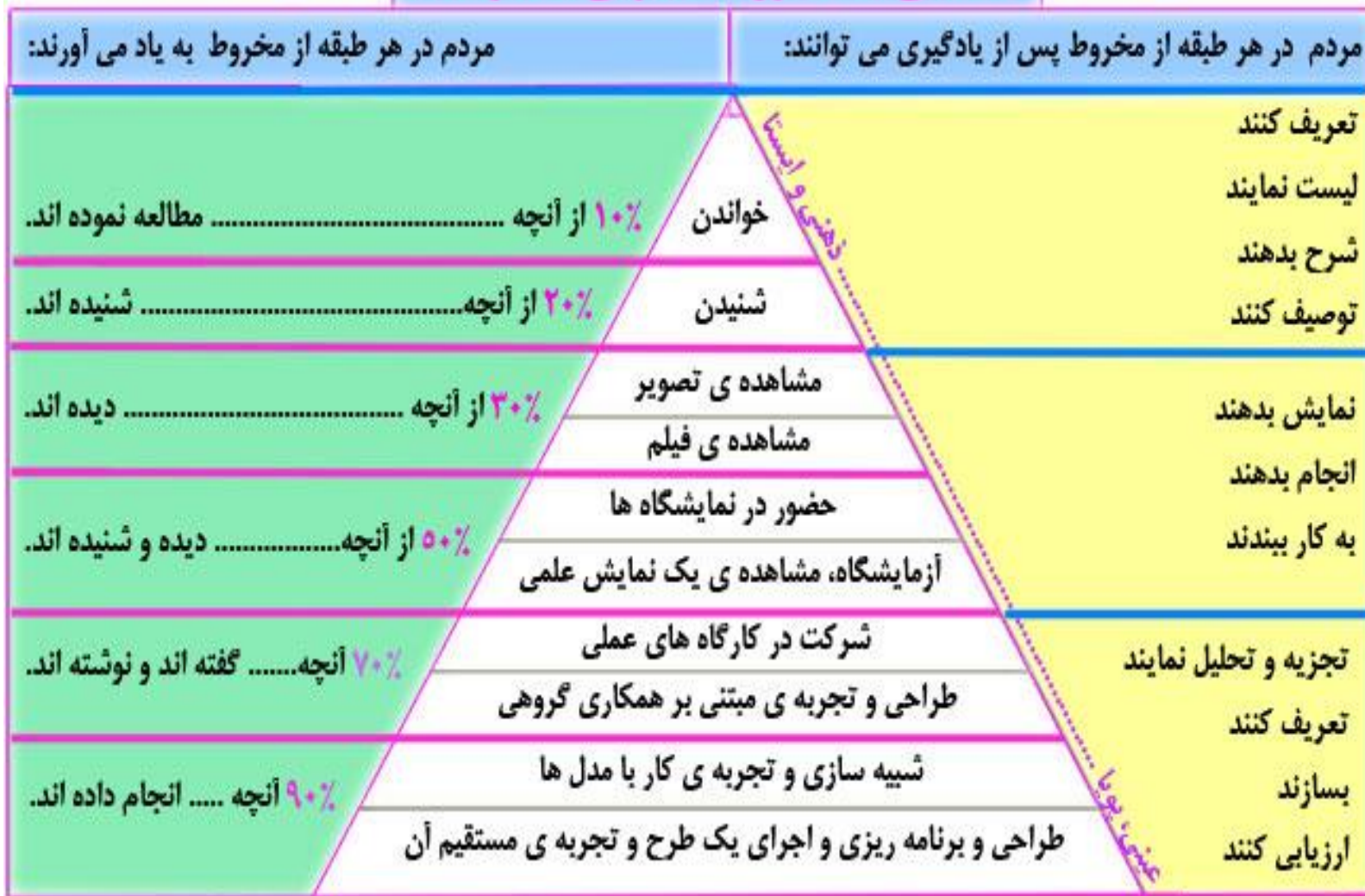
- خصوصیات محتوا و هدف های آموزشی
- ویژگی های فراگیران
- فنون آموزشی
- مسائل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی

ویژگی های فراگیران

سن:

- مخروط ادگاردیل مدلی است که به سن تأکید زیادی دارد.
- مخروط ادگاردیل: رسانه ها رابه طریقی معرفی می کند که فراگیران کم سن از قاعده مخروط استفاده می کنند و هرچه به رأس مخروط نزدیک می شویم سن یادگیرندگان افزایش می یابد.
- کودکان کم سن: یادگیری از طریق کار با اشیاء واقعی چون همه حواس درگیر می شود.
- بزرگسالان همان مطالب را با توصیف کلامی یاد می گیرند.

آشنایی با مخروط تجربی ادگار دیل

ویژگی های فراگیران

○ سن

○ سطح سواد:

✓ کم سواد: رسانه های دیداری-شنیداری مناسب تر از رسانه های نوشتاری

○ فاصله فراگیران: اگر پراکنده اند: استفاده از رسانه هایی همچون رادیو
تلویزیون

خصوصیات محتوا و هدف های آموزشی

○ برخی رسانه ها برای رسیدن به برخی اهداف مناسب ترند.

مثلاً:

✓ رسانه های دیداری برای یادگیری اطلاعات کلامی

✓ رسانه های شنیداری برای اطلاعات کلامی و مهارت های ذهنی

✓ رسانه های شنیداری-دیداری شفاف و غیر شفاف ثابت برای تمییز دادن

✓ انواع محرک های دیداری و شنیداری متحرک برای تغییر نگرش ها

○ با این وجود هیچ کدام از رسانه ها تنها در مورد خاصی در حیطه هدف های آموزشی محدود نمی شود.

طبقه بندی مواد و وسایل کمک آموزشی (طبقه بندی اندرسون)

۱- مواد دیداری غیر شفاف:

○ پوستر، چارت، نمودار، نقشه، کتاب، مجله، کتابچه، بروشور، عکس، کاریکاتور، کارت نمایشی و...

۲- مواد دیداری شفاف ثابت: فیلم استریپ، اسلاید، طلق شفاف

۳- مواد دیداری شنیداری شفاف متحرک: فیلم های تلویزیونی، فیلم ویدئو، CD

۴- مواد شنیداری: نوارهای صوتی، سی دی صوتی، رادیو، تلفن

۵- سه بعدی ها: اجسام حقیقی، مدلها، ماکتها، برش ها

۶- کامپیوترها: انواع کامپیوتر و ترمینالهای گوناگون با ابزار نمایش

۷- منابع انسانی و موقعیتها: مثل گردش علمی، نقش آفرینی

۸ - مجموعه های چند رسانه ای، نظیر: آزمایشگاه زبان، برنامه های چند اسلایدی، نمایش فیلم و اسلاید همزمان، بسته های آموزشی.

۹- فرارسانه ها و انواع آموزشهای مبتنی بر شبکه (اینترنت)

انواع رسانه و وسایل آموزش به بیمار

رسانه های نوشتاری / بروشور / پمفات / اسلاید / فلیپ چارت / تابلو نمایشی / کتاب / مجله / جزوه .

تابلو های آموزشی / تخته سیاه / وایت برد...

رسانه های نور تاب / ویدئو پروژکتور / اورهد و اپک / ویژولایزر...

رسانه های دیجیتال / فایل صوتی / صوتی تصویری / تصویری / بازی های رایانه ای / مالتی مدیا / موبایل...

رسانه های سه بعدی / اشیا واقعی : بیمار

اشیا تغییر یافته : نمونه ها برش ها

اشیا تقلید واقعیت : ماکت مولاژ

رسانه های گروهی / رادیو تلوزیون روزنامه مجله فیلم

انواع وسایل کمک آموزشی

مواد دیداری غیر شفاف یا مات

پوستر

- تصویری است حاوی پیام یا نوشته یا شعار.
- گاهی صرفاً شامل نوشته هستند.
- جهت انتقال سریع پیام در حداقل زمان به بیننده نقش دارند.
- برای آموزش توده مردم به کار می رود.
- در مکان هایی که رفت و آمد زیاد است کاربرد دارد.

را حیدر سلامتی دانش آموزان

۱. برای حفظ سلامت خود به جای خرید از دستفروشان و دور و نزدیک، فروشگاه های مواد غذایی خود را تهیه کنید

۲. از لبه های خاکستری، سوراخ ها، شکاف ها و شیر در میان وسایل استفاده کنید

۳. همیشه دست های خود را بعد از رفتن به توالت، پیش از صرف غذا و خوردن خوراکی ها با آب و صابون بشوئیم

۴. برای حفظ سلامت خود به جای نوشانه های قنددار آن دروغ یا آب سرد طبیعی استفاده کنید

۵. مدت زمان نمایش تلویزیون و انجام بازی های رایانه ای را به کمتر از ۲ ساعت در روز کاهش دهید

۶. روزانه حداقل به مدت ۳۰ دقیقه فعالیت بدنی داشته باشیم

۷. با خوردن اسهالک، بادگیری خود را افزایش دهید

۸. از خود کوله پشتی در هر دو حالت استفاده کنید

۹. از خود کوله پشتی در هر دو حالت استفاده کنید

۱۰. تعداد وسایل شخصی خود را مانند لوازم التحریر، اسباب بازی، کلاه و... استفاده کنید

۱۱. با من، خواهرم پس من، توایم سالم باشیم

۱۲. از خود کوله پشتی در هر دو حالت استفاده کنید

حقوق کودکان را رعایت کنیم

هفته جهانی کودکان

۱۲ تا ۱۹ آبان ماه

روز شنبه ۱۲ آبان روز کودک و خاندان

سه شنبه ۱۳ آبان روز کودک و سلامت

چهارشنبه ۱۴ آبان روز کودک و فرهنگ

پنجشنبه ۱۵ آبان روز کودک و محیط های کودک

شنبه ۱۶ آبان روز کودک و ورزش های کودکان

یکشنبه ۱۷ آبان روز کودک و بازی های کودکان

ویژگی های یک پوستر خوب

- اندازه باید آنقدر بزرگ باشد که توجه مردم را از دور نزدیک جلب کند.
- پیام پوستر باید بتواند مخاطبین را به تفکر وا دارد.
- هر پوستر باید حاوی یک ایده خاصی باشد.
- موضوع پوستر باید کوتاه باشد
- حروف و طرح ها باید آنقدر بزرگ باشد که از دور دیده شود
- طرح تصویر باید آنقدر صحیح و موزون باشد که بتواند احساس درستی را در مورد تناسب و روابط درونی اجزای تصویر سبب گردد.

انواع پوسترها

پوسترهای یک نظری:

- با حداقل کلمات یا تصاویر یک مفهوم یا مطلب منفردی را بیان می کنند.
- بدون آن که نیاز به توضیح شفاهی باشد پیام کاملاً مشخص است.
- درک پوسترهای یک نظری نیاز به معلومات و دانش خاصی ندارد
- مثل پوسترهای سکوت در بیمارستانها

پوسترهای چند نظری:

- مطالب و تصاویر زیادی را در خود جای می دهند.
- برای درک پیام آن به وقت بیشتری نیاز است.
- نیازی به توضیح شفاهی ندارند.

فواید و معایب پوسترها

فواید:

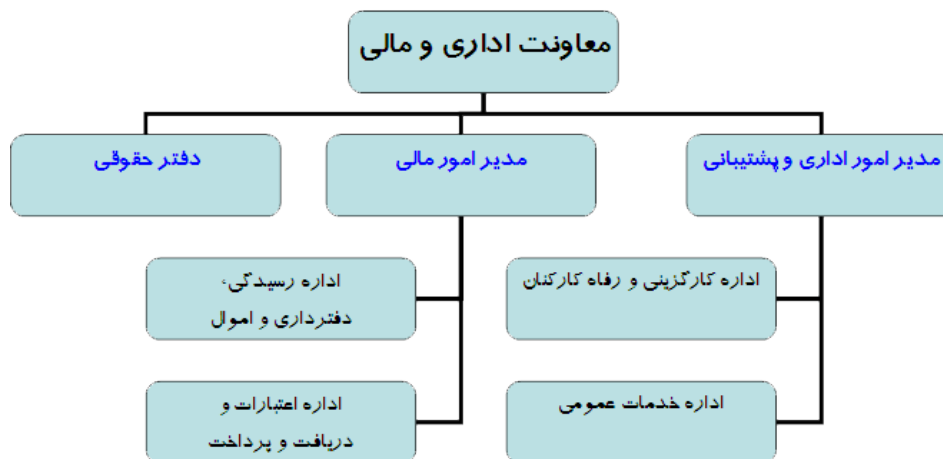
- ارزان هستند.
- به راحتی قابل حمل به جاهای دوردست است.

معایب

- بعد از مدتی باید عوض شوند.
- بعد از مدتی یکنواخت و کهنه می شوند.

چارت ها

- وسایلی هستند که حس بینایی را به کار می گیرند.
- در تهیه آنها خط، تصویر کاریکاتور، عکس، نمودار و نقاشی استفاده می شود.
- نوشته های چارت ها خلاصه ای است از مفاهیم و اندیشه های تهیه کنندگان
- مطالعه چارتهای به اندیشه خواننده نظم می دهد.
- به خاطر تنوع تصویر و رنگ آمیزی توجه را جلب می کند.
- چارت ها را می توان بر روی هر حامل ارتباطی مثل تخته سیاه، مقوا، طلق شفاف، تابلوی پارچه ای و تابلوی مغناطیسی رسم نمود.

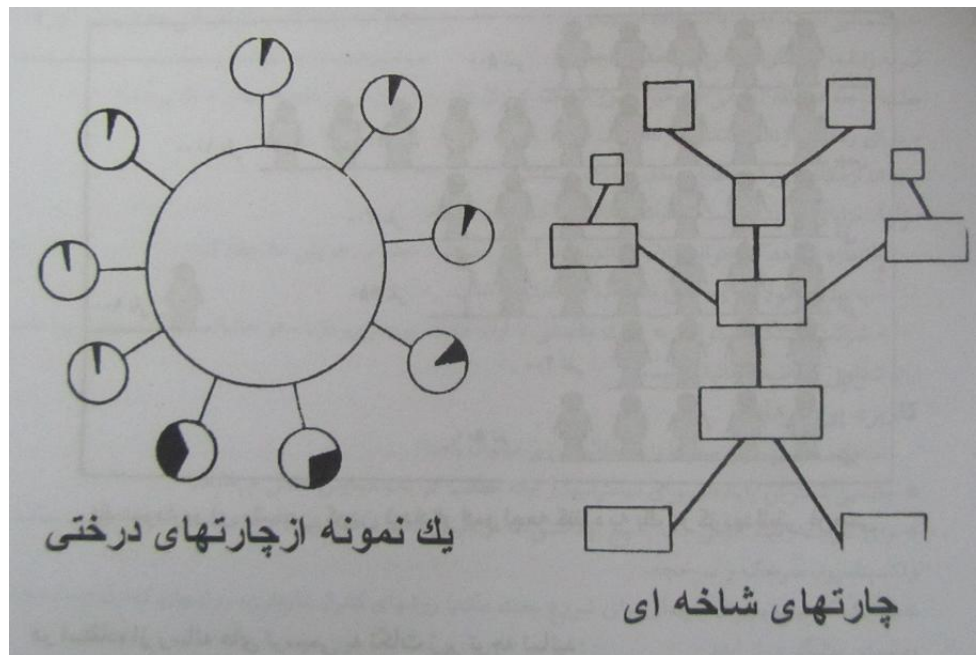
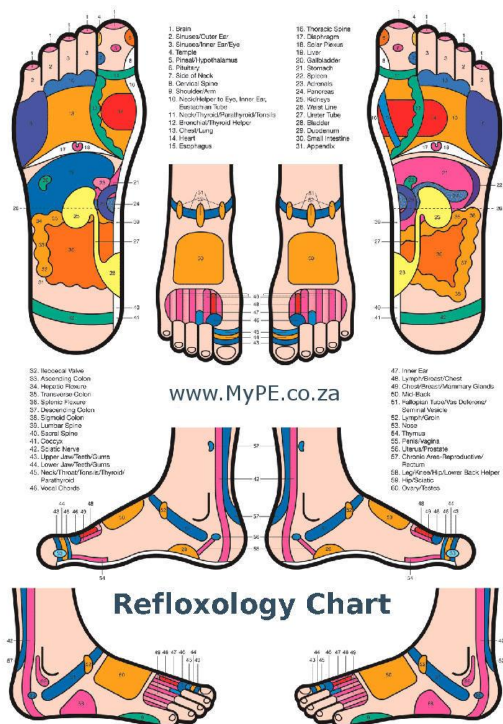
انواع چارت ها

۱- چارت هایی که مطالب را مرحله به مرحله ارائه می دهند:

- چارت های برگردان
- چارتهای پوششی

۲- چارتهای که مطالب را همزمان ارائه می دهد:

- چارتهای جریانی
- شاخه ای
- شاخه درختی
- جدولی
- نقشه ای
- تصویری

چارت های برگردان

○ اطلاعات تقسیم شده و هر بخش یا مرحله بر روی یک صفحه قرار می گیرد.

○ یک طرف صفحه ها مانند کتاب به هم وصل می شوند.

○ موقع ارائه مطلب و در حین نیاز برگردانده شده و در مقابل دید قرار می گیرد.

نمودار

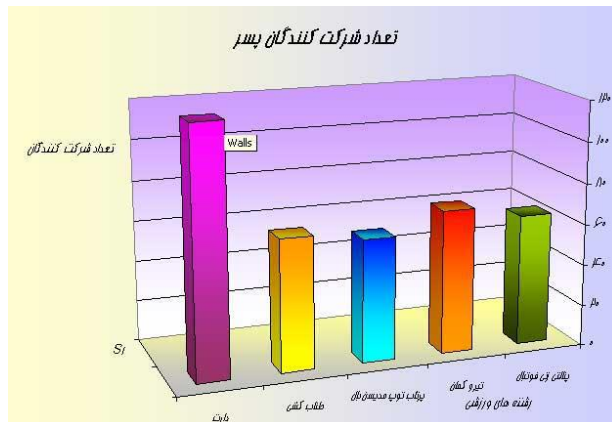
- نمایش دیداری برای یک یا چند سری اطلاعات عددی.
- چکیده مطالب از میان انبوهی از اطلاعات به سرعت و دقت دریافت می شود.
- مطالب نمودار را می توان با کمیت، رابطه، اندازه و درصد بیان کرد.

انواع نمودارها:

- نمودار ستونی
- سطحی
- خطی
- تصویری

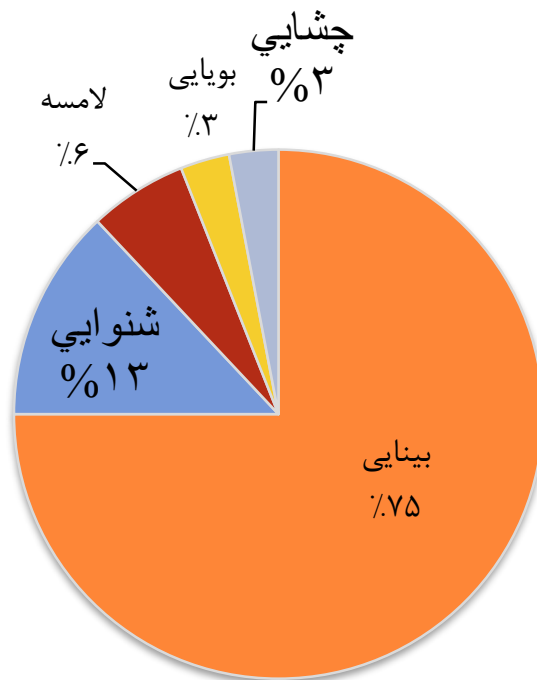
نمودار ستونی

- از نظر خواندن ساده ترین نوع نمودار است
- تهیه آنها بسیار آسان است
- هر دسته از اطلاعات در یک ستون قرار دارد
- طول ستون نشان دهنده درصد، مقیاس اندازه گیری یا میزان اطلاعات است.
- عرض ستون ها همه به یک اندازه است
- کاربرد: مقایسه مستقیم تعداد معدودی از اطلاعات در مدت زمانی محدود

نمودار سطحی

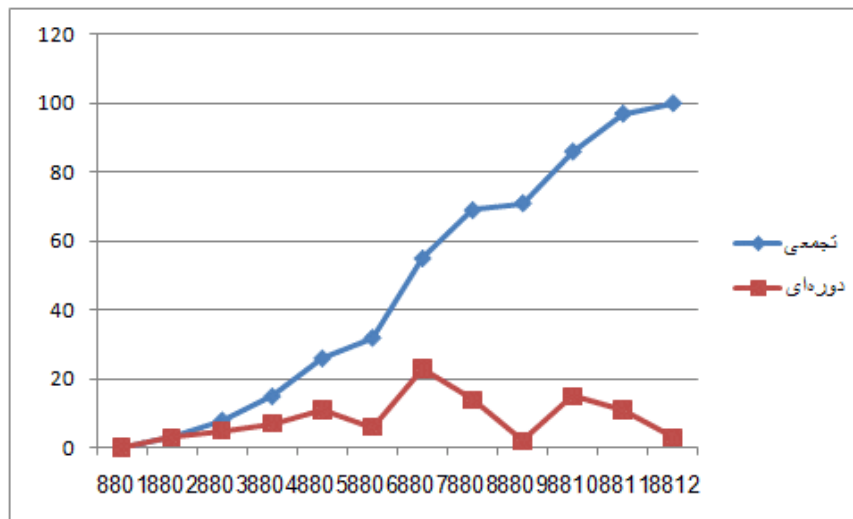
- رابطه کل و جزء را بر حسب سطح (مربع، دایره، مثلث، مستطیل و غیره) نشان می دهد.
- معروفترین آن نمودار دایره ای

حواص

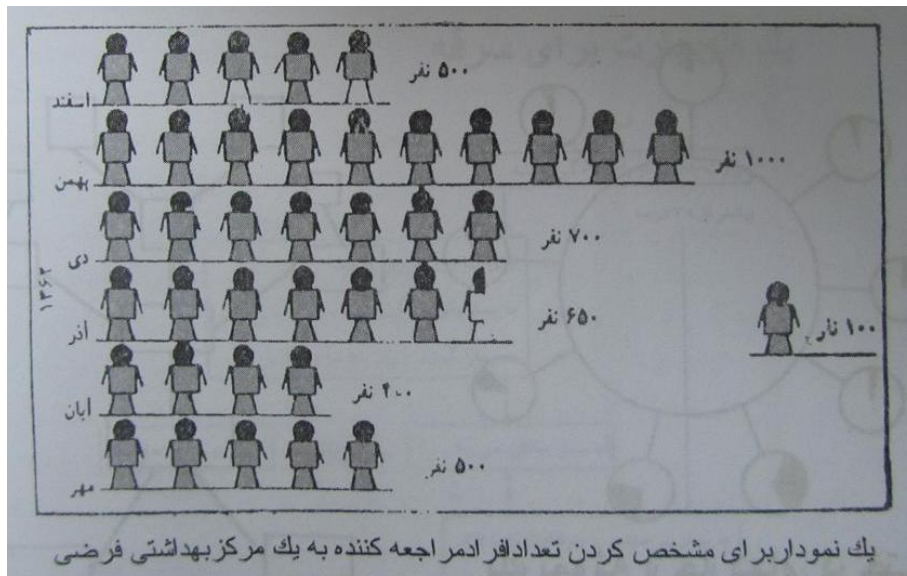
نمودار خطی

- برای نشان دادن رابطه بین دو مجموعه اطلاعات استفاده می شود
- اطلاعات معمولاً زیاد و پیوسته هستند.
- نحوه گسترش یا توسعه اطلاعات را در یک زمان معین به خوبی نشان می دهند

نمودار تصویری

- از شکل های ساده برای ارائه اطلاعات استفاده می شود.
- برای همه مردم قابل درک است.
- تصاویر خطی مورد استفاده در آن انسان، حیوان و یا اشیاء هستند.
- مقداری از اطلاعات بر روی یک محور ارائه می شود و در محور دیگر اشکال ساده خطی به صورت ستون در کنار هم قرار می گیرند

نمودار تصویری

- این نمودارها بیشتر از سایر نمودارها مورد توجه قرار می گیرند.
- دقت وصحت آنها از نمودارهای دیگر کمتر است.
- میزان کمیت هر دسته از اطلاعات از راه تعداد شکل ها بیان می شود نه از طریق بزرگی و کوچکی آنها
- برای تعیین کل یک کمیت باید تعداد شکل های آن کمیت را در مقداری که برای هر شکلی تعیین شده ضرب کرد.

معیارهای یک نمودار خوب

۱. سادگی
۲. روشن و خوانا بودن
۳. مختصر بودن
۴. برجستگی: خطوط اصلی نمودار باید پررنگ باشد
۵. حاشیه کافی

مطالب چاپی

شامل:

○ پمفلت ها

○ کتابها

○ بروشورها

○ جزوه های آموزشی

برای ارائه اطلاعات و عقاید مختلف منابع با ارزشی هستند.

فواید:

○ یادگیری بیمار را تقویت می کنند.

○ بهترین روش برای ارائه حقایق و مفاهیم و کلمات هستند

نکات مهم در نوشتن مطالب چاپی برای بیمار

- بیان مطالب به زبان ساده و استفاده از کلمات ساده و عدم استفاده از اصطلاحات فنی و تخصصی
- استفاده از جملات کوتاه
- استفاده از حروف درشت به خصوص برای افرادی که مشکل بینایی دارند.
- نگارش متن با خطوط فاصله دار
- استفاده از تصویر و طرح جهت افزایش محتوا و کیفیت

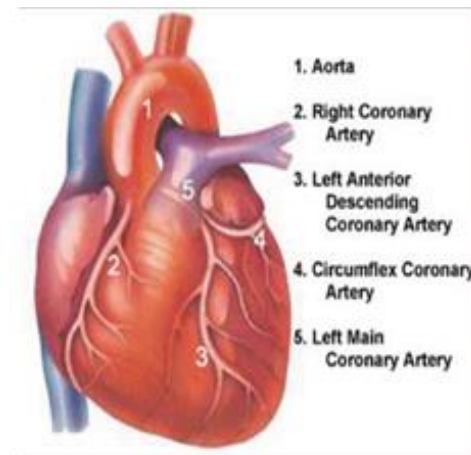
پمفلت

- یکی از متداولترین رسانه های چاپی در آموزش بهداشت است.
- در اندازه A4 است که به ۳ قسمت مساوی تقسیم شده و به سه لایه تبدیل می شود.
- نکات مهم در تهیه پمفلت:
- انطباق ایده ها و افکار و تصاویر با شرایط محلی
- ارائه آن به زبانی ساده به همراه تصاویر و رنگ های جذاب
- ارائه پیام های عمده و کوتاه و ارتباط با موضوع پمفلت
- بهتر است در اماکن عمومی توزیع و در هنگام درخواست ارائه شود.

عکس و تصویر

- عکس : تصویر واقعی اشیاء است که توسط دوربین گرفته می شود.
- تصویر: بیانگر ایده ها و احساسات بوده و بر اساس ادراک ذهنی ترسیم می شود.
- همراه با نوشته و توضیح به انتقال پیام کمک می کنند.
- از آنها می توان در تهیه اسلاید، طلق شفاف و پوستر و فیلم استریپ استفاده کرد.

امتیازات استفاده از عکس در آموزش:

- ۱- به یاد آوردن تجارب
- ۲- کمک به مطالعه جزئیات
- ۳- اصلاح اشتباهات و سوء تعبیرات
- ۴- مقایسه و تضاد
- ۵- ایجاد تجارب جدید
- ۶- نمایش مراحل تکامل
- ۷- آمادگی برای استفاده از تجارب آتی
- ۸- آشنایی با زیبایی ها

خصوصیات عکس خوب در امر آموزش

- مناسب با هدف های آموزشی باشد.
- روشن و واضح باشد.
- یک مرکز توجه قوی داشته باشد.
- حقیقی باشد و حقه های عکاسی در آن به کار نرفته باشد.
- ترکیب اجزاء آن خوب و متناسب باشد.
- دارای زیر نویس مناسب باشد.

کاریکاتور

○ بیان حقایق به صورت طنز است در قالب طرح و تصویر.

۲ ویژگی دارد:

○ ۱- طنز

○ ۲- مبالغه در نمایش حقیقت

○ کاریکاتور باید به روز باشد.

○ گذشت زمان جذابیت آن را کاهش می دهد.

تابلو های گچی

- ساده ترین و فراوان ترین رسانه آموزشی
- قبلاً رنگ سیاه و از جنس تخته بوده اما امروزه رنگ های مات مثل آبی و سبز دارد و جنس های مختلف دارد

محدودیت های تابلوی گچی:

- از نظر بهداشتی برای استفاده کنندگان مضر است.
- اگر خوب نگهداری نشود رنگ آن کدر می شود و مطالب نوشته شده بر روی آن نامشخص است.

محاسن تابلو های گچی

- بیشترین حالت تفاوت بین زمینه و نوشته و طرح ها را فراهم می کند
- نور خیره کننده ندارد.
- به راحتی قابل پاک کردن است.
- مدت زیادی کار میکند.
- برای منظوره های زیادی کاربرد دارد.
- توجه شرکت کنندگان را جلب می کند.
- به دلیل توأم بودن توضیحات گفتاری با نوشتاری به درک مفاهیم کمک می کند.
- وسیله ای ارزان و ساده و در دسترس است.

تخته بولتن

- محلی است برای ارائه اخبار ، اعلانات نموده‌های بصری و ..
- برای نمایش اطلاعات راجع به افراد، جزوات عکس ها، چارت ها ، نقشه ها، نمودارها و پوسترها استفاده می شود.

محدودیت های تخته بولتن

- انعطاف پذیر نیست.
- امکان نشان دادن مطالب ۳ بعدی وجود ندارد.

○ محاسن تخته بولتن:

- ۱- اگر به خوبی استفاده شود، تأثیر محتوا را زیاد می کند.
- ۲- اطلاعات و مطالب آموزشی مورد علاقه را ارائه می دهد.
- خلاصه مطالب را در یک نگاه در اختیار بیننده قرار می دهد.
- بینندگان نسبت مطالب ارائه شده در بولتن علاقه مند شده و آن را پیگیری می کنند.

تابلوهای ماژیکی

- از سطوح صاف و سفید رنگ درست شده.
- از ماژیک های مخصوص استفاده می شود.
- از نظر بهداشتی تمییز و راحت است.
- گرد و غبار ایجاد نمی کند.

تابلوهای مغناطیسی

- سطح آنها از ورقه های آهن ساخته شده و روی آن رنگ شده
- در پشت نوشته های یا تصاویر آهن ربا می چسبانند.

محدودیتها:

- سنگین است.
- چسباندن آهن ربا بر روی نوشته های سخت است.

تابلوهای الکتریکی

- از انواع جدید تابلو های آموزشی است.
- با استفاده از آنها آموزش بینندگان به کمک مربیان کمتر نیاز دارند.
- خود افراد می توانند درست یا غلط بودن پاسخ های خود را حدس بزنند.
- اندازه معمولی آنها ۱۰۰ در ۶۰ سانتی متر است.

پروژکتور اوپک

○ برای نمایش عکس و تصویر و نوشته ها استفاده می شود.

○ دستگاه برقی است که تصویر روشنی از مواد غیر شفاف بر روی پرده نشان می دهد.

مزایای استفاده از پروژکتور اوپک

- نمایش مدارکی را که ابعاد آنها ۳۰ در ۳۰ سانتی متر است را امکان پذیر می کند
- نیاز به تدارک زیادی ندارد
- بزرگ کردن تصاویر کوچک به راحتی ممکن است
- بهره گیری از آن بسیار ساده است

محدودیت های استفاده از پروژکتور اوپک

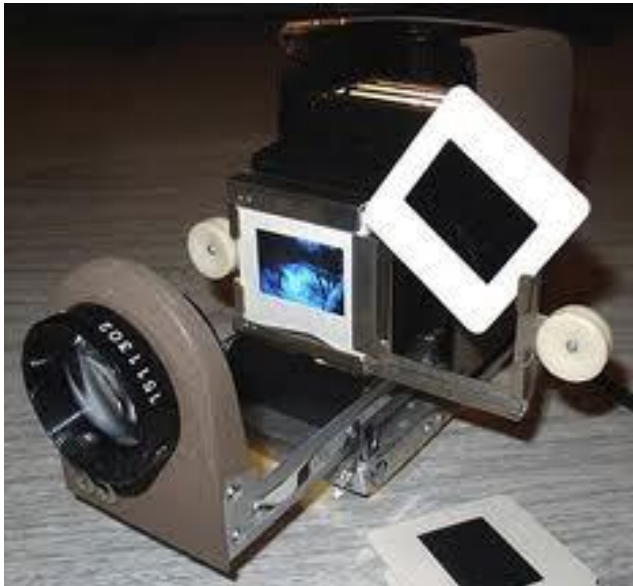
- به دلیل سنگینی وزن و بزرگی حجم آن حمل و نقل آن مشکل است
- استفاده از آن نیاز به مکان کاملاً تاریک دارد که تاریکی مکان مانع برقراری ارتباط مؤثر می شود
- حرارت زیادی دارد.

مواد دیداری ثابت شفاف

○ فیلم استریپ

○ اسلاید

○ طلق شفاف

فیلم استریپ

- نواری است از فیلم ۳۵ mm با یک سری تصاویر ساکن که وقایع را به ترتیب شرح می دهد.
- به فیلم شباهت دارد ولی مطالب آن کوتاه است.
- طول یک حلقه فیلم زیاد است ولی طول فیلم استریپ ۱ تا ۲ متر.
-

ویژگی های فیلم استریپ:

۱. برای اهداف آموزشی در گروه های کوچک بسیار مناسب است.
۲. چون امکان عقب جلو بردن آن وجود دارد فرصت خوبی برای بحث ، مطرح کردن سوال و تکرار فیلم برای توضیح بیشتر وجود دارد.
۳. نسبت به فیلم ارزان تر است.
۴. برای استفاده از آن نیاز به پروژکتور و اتاق تاریک دارد.

محاسن فیلم استریپ

- دستگاه پروژکتور آن سبک و قابل حمل و نقل است.
- درباره عناوین مختلف می توان عناوین بی شماری استریپ پیدا کرد.
- ترتیب مطالب در هنگام ارائه یا نگهداری به هم نمی خورد.
- سرعت فیلم استریپ صامت به دلخواه مربی تنظیم می شود.
- جای کمی اشغال می کند.
- برای آموزش گروهی یا انفرادی استفاده می شود.

محدودیت های فیلم استریپ

- چون ترتیب مطالب ثابت است نمی توانیم جای مطالب را عوض کنیم.
- تصاویر ثابت است و برای نشان دادن موضوعاتی که نیاز به نشان دادن حرکت دارند کارآیی ندارد.
- اگر درست در دستگاه قرار نگیرد، سوراخ های کنار فیلم خیلی زود پاره می شوند و برای تعمیر آنها هیچ روش عملی و راحتی وجود ندارد.

اسلاید

- اسلاید عبارت است از تصویر یا نوشته ای که نور از آن عبور می کند و به وسیله پروژکتور اسلاید مورد استفاده قرار می گیرد.
- جهت آموزش برای گروههای کوچک یا بزرگ مورد استفاده قرار می گیرد.

محاسن اسلاید

۱. استفاده آسان

۲. کیفیت رنگ بالا

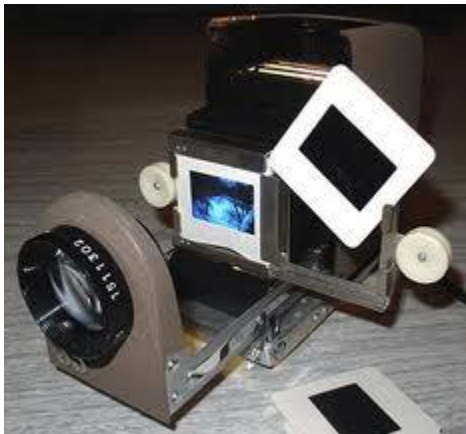
۳. می توان موضوعات مختلف را به صورت اسلاید تهیه کرد

۴. مربیان می توانند مجموعه اسلاید های خود را به وسیله دوربین های ۳۵ میلی متری تهیه کرده پس از چاپ در لابراتوار آنها را در قاب قرار داده و به وسیله پروژکتور نمایش دهند.

۵. مربی می تواند به هر شکلی که مایل باشد ترتیب آنها را تغییر دهد.

معایب اسلاید

- در جایی که برق نباشد امکان استفاده از آنها وجود ندارد.
- تهیه اسلایدها پر هزینه است.
- ترتیب آنها به راحتی به هم می خورد.
- نگهداری اسلایدها نیاز به فضای زیادی دارد.
- برای نمایش اسلاید نیاز به مکان نسبتاً تاریک داریم.

طلق های شفاف یا ترنس پرنسی

- جنس پلاستیکی یا نایلونی دارند و به وسیله پروژکتور اورهد نمایش داده می شوند.
- با قرار دادن طلق روی پروژکتور اورهد و تنظیم پیچ آن تصویر واضحی ایجاد می شود.

محاسن و محدودیت های طلق شفاف :

محاسن:

- تهیه آن ارزان است
- نیاز به فضای تاریک ندارد
- استفاده و نگهداری از آن آسان است
- از نظر سلامتی و بهداشت مشکلی ندارد

محدودیت ها:

- نیاز به برق
- هنگام عوض کردن طلق شفاف نور سفیدی روی پرده می افتد که چشم را اذیت می کند

مواد دیداری شنیداری شفاف متحرک

نوارهای ویدئو:

- دارای ۴ ویژگی صدا، تصویر، رنگ و حرکت هستند.
- بسیاری از گیرنده های حسی را به کار می گیرند.
- می توان مطالب را پاک کرد و مطالب جدیدی روی آن ضبط کرد

محاسن نوار ویدئو:

- نیاز به فضای تاریک ندارد
- کار با آن بسیار راحت است.
- جای کمی را اشغال می کنند
- امکان ضبط و پخش مجدد وجود دارد

محدودیت های نوارهای ویدئو

۱. اندازه کوچک تلویزیون میزان جمعیت مخاطب را محدود می کند
۲. نکات مورد توجه در نگهداری نوار ویدئو:
۳. نگهداری در مکانی دور از :

○ حرارت

○ نور

○ رطوبت

○ میدان مغناطیسی

وسایل شنیداری:

شامل:

○ نوار کاست، سی دی، تلفن و رادیو

محاسن نوار کاست:

○ برای خودآموزی و کار در گروههای کوچک مناسب است

○ ارزان قیمت است

○ دستگاه آن به فراوانی در دسترس است

○ می توان پخش آن را به سادگی متوقف کرد و زمینه بحث را فراهم نمود.

محدودیت ها:

○ ضبط با کیفیت خوب مستلزم تسهیلات استودیو است

○ توجه زیادی به خود جلب نمی کند

○ اگر نوار پاره شود، تعمیر آن دشوار است

سه بعدی ها

انواع سه بعدی ها:

○ اجسام واقعی

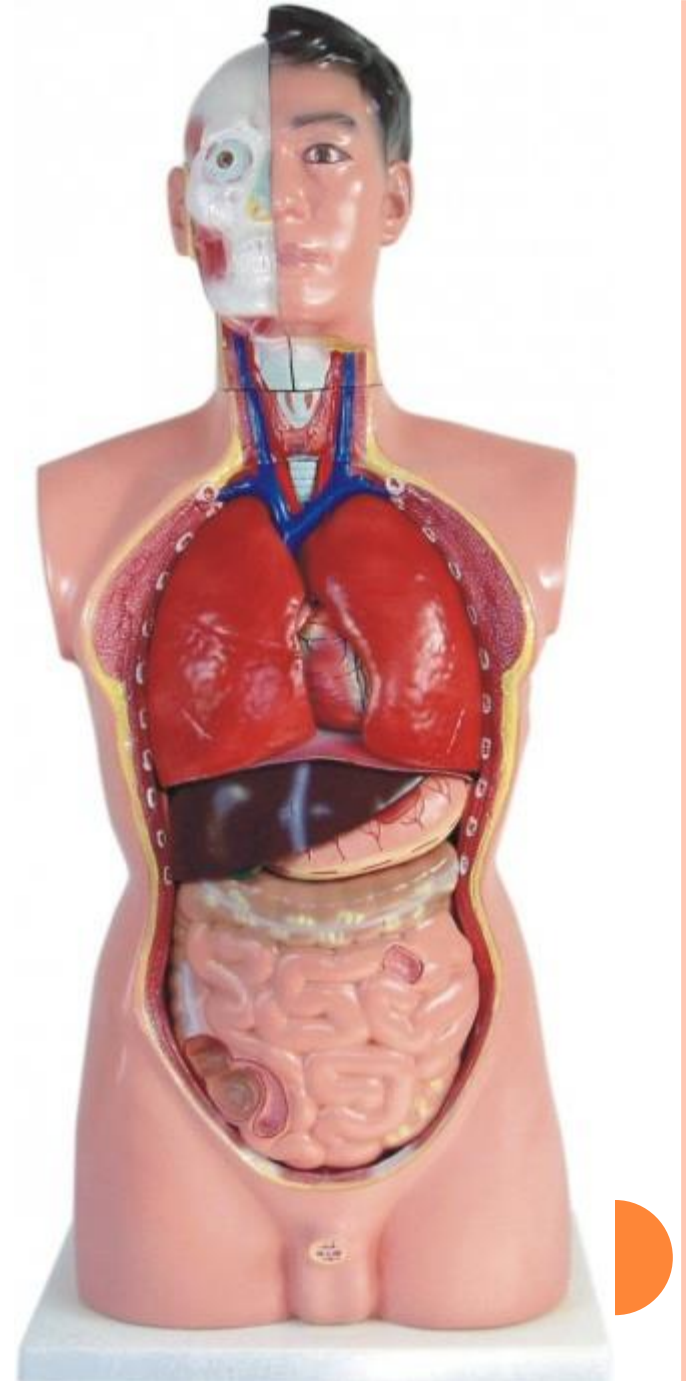
○ نمونه ها

○ مدل ها

○ برش ها

○ ماکت ها

وسایل مورد نیاز جهت آموزش سه بعدی ها

اشیاء واقعی تغییر نیافته (مانند بیمار)

اشیاء واقعی تغییر یافته مانند :

○ جسد، بخش های مختلف جسد، جمجمه، برش پوست، چشم، جنین موجود در شیشه و...

اشیاء با تقلید از واقعیت ها: مدل و مولاژو ماکت

○ رایانه:

رایانه ها ماشین هایی هستند که می توانند اطلاعات را ذخیره کنند، آنها را پردازش کنند و هر وقت از آنها خواسته شد، اطلاعات مورد نیاز را بازیابی کنند.

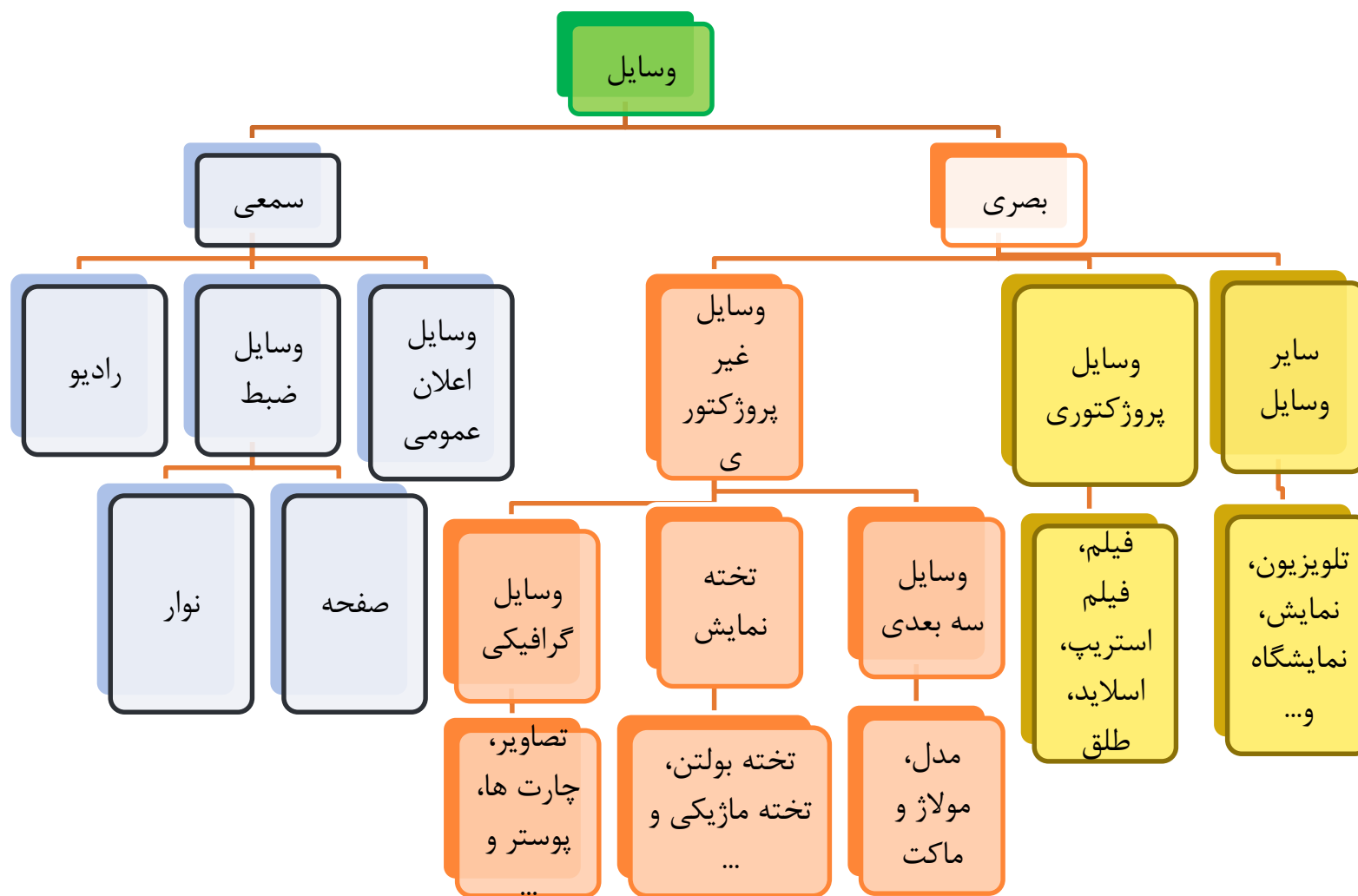
برای اهداف آموزشی، اداری، تجاری و سرگرمی به کار برده می شوند.

رایانه ها

کاربرد رایانه در آموزش پزشکی:

۱. خودآموزی با استفاده از برنامه های رایانه ای
۲. آموزش از طریق مدل سازی و شبیه سازی و برنامه های دیگر رایانه ای
۳. جمع آوری و تکمیل اطلاعات مربوط به بیماران

وسایل سمعی بصری

خدایا!

به بزرگی آنچه داده‌ای آگاهم کن تا کوچکی آنچه ندارم نا آرامم نکند

Oh dear God!

Have me understand how grand the things you have bestowed upon me are, so that I won't mourn over the small things I do not possess

8BeheshtGroup

